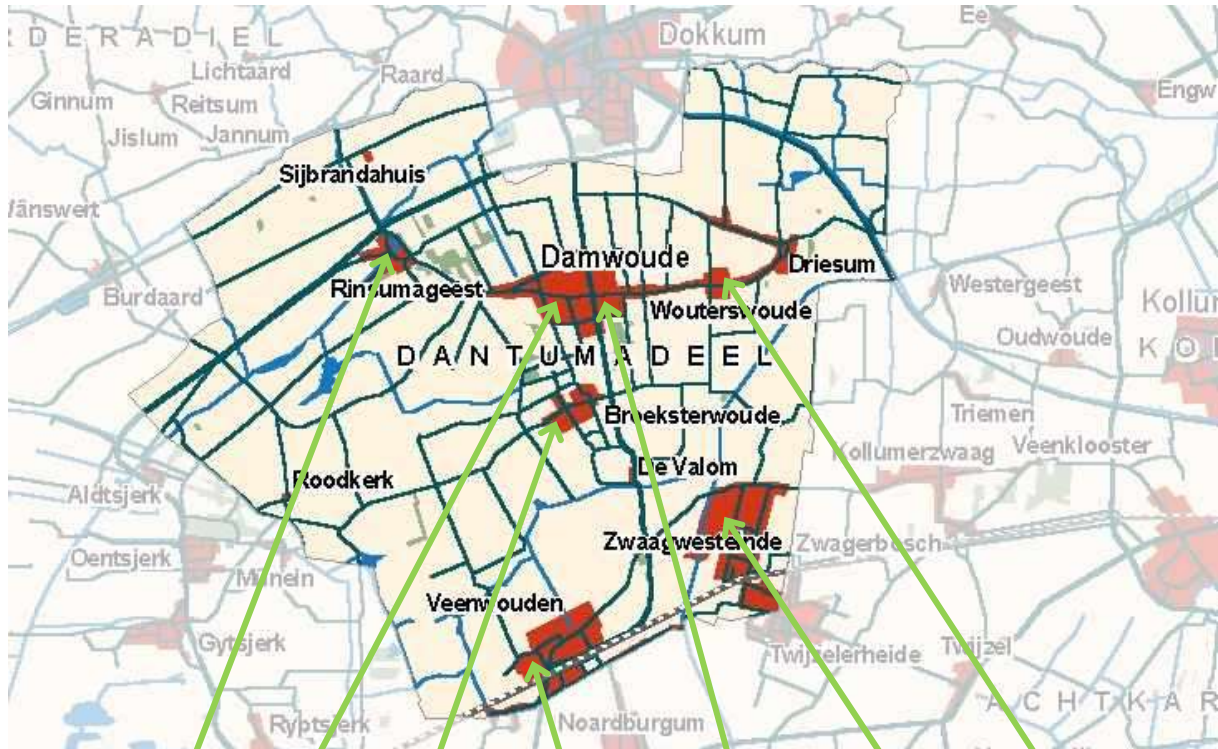
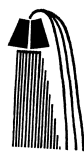

BESTUURSVERSLAG 2017

JAARVERSLAG 2017

De **T**arissing

K.R. BASISKOALLE
de Wel
Broeksterwâld
9108 AX, Mitter - Ijzengitte 1
Tel. 0511 - 421377

de Frissel
chr. basisschool Feanwâlden

DE BOUSTIEN

PCB
Dantumadiel

Altenastreek 66
9101 BA Dokkum

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Hoofdstuk 1. Instellingsgegevens	3
1.1 Algemene gegevens	3
1.2 Organogram van de Vereniging PCBO Dantumadiel	3
1.3 Missie.....	4
1.4 Organisatie	4
1.5 Personeel.....	6
1.5.1 Opbouw personeelsbestand	6
1.5.2 Mobiliteit.....	8
1.5.3 Personeelsbeleid	8
1.5.4 Ziekteverzuim.....	8
Hoofdstuk 2. Bestuursverslag	10
2.1 De Vereniging	10
2.2 Het bestuur en de geledingen.....	10
2.2.1 Samenstelling bestuur	10
2.2.2 Bestuurlijke en regionale ontwikkelingen.....	10
2.2.3 Bestuursvergaderingen en bestuursbesluiten	10
2.2.4 De GMR	10
2.3 De Scholen	10
2.3.1 Schooljaarverslagen	10
2.3.2 Leerlingenaantallen	10
2.3.3 Uitstroom leerlingen	11
2.3.4 Schoolontwikkelingsplannen en evaluatie	11
2.3.5 Inspectiebezoeken.....	11
2.3.6 Onderwijsprestaties en kwaliteitszorg	11
2.3.7 Klachtenregeling	11
2.3.8 Zaken met politieke of maatschappelijke impact	11
2.3.9 Verbonden partijen.....	11
2.4 De Gebouwen.....	12
2.4.1 Onderhoud	12
2.4.2 Verbouw	12
2.4.3 Nieuwbouw.....	12
2.5 Beleidsontwikkelingen	12
Hoofdstuk 3. Financiën.....	13
3.1 Algemene ontwikkeling	13
3.2 Vermogenspositie	13
3.3 Exploitatieresultaat	14
3.4 Baten	15
3.5 Lasten	15
3.6 Treasurybeleid.....	18
Hoofdstuk 4. Toekomstige ontwikkelingen	19
Hoofdstuk 5. Continuïteitsparagraaf.....	20
Bijlage Jaarrekening 2017	24

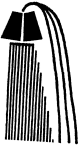

Voorwoord

Voor u ligt het bestuursverslag en de jaarrekening 2017 van PCBO Dantumadiel. Het bestuur van PCBO Dantumadiel wil de publicatie van de jaarrekening niet beperken tot het presenteren van uitsluitend de cijfers over het betreffende jaar en het daarbij horende commentaar. We willen dit doen door te reflecteren op het betreffende jaar en ontwikkelingen en kengetallen te presenteren, voorzien van toelichtingen en commentaar. Dit maakt het jaarverslag completer en beter leesbaar dan alleen een cijfermatig verslag.

Op het voorblad treft u een kaart van ons 'werkgebied' aan, de gemeente Dantumadiel. Onder de kaart ziet u de logo's van de zeven scholen met een pijl naar het dorp waarin ze gevestigd zijn. Diezelfde logo's komen in onderstaande tabel nog eens terug, voorzien van de NAW-gegevens van de betreffende school en een kleine foto.

Namens het bestuur nodig ik u nadrukkelijk uit dit verslag te lezen. Voor vragen en opmerkingen kunt u mailen naar: directie@pcbodantumadiel.nl

Gert van Tol, algemeen directeur.

	CBS De Tarissing Tjaerdawei 42a 9105 KG Rinsumageast Tel: 0511-421252 e-mail: tarissing@pcbodantumadeel.nl	
	CBS De Fontein Foarwei 54 9104 BX Damwâld Tel: 0511-421198 e-mail: cbsfontein@pcbodantumadeel.nl	
	CBS De Wel Kavelwei 13a 9108 MH Broeksterwâld Tel: 0511-421377 e-mail: wel@pcbodantumadeel.nl	
	CBS De Frissel De Wylgen 1 9269 SN Feanwâlden Tel: 0511-474700 e-mail: frissel@pcbodantumadeel.nl	
	CBS De Bron Wyger Martensstritte 22 9104 JM Damwâld Tel: 0511-422680 e-mail: cbsdebron@pcbodantumadeel.nl	
	CBS De Boustien De Bjirken 1 9271 AG De Westereen Tel: 0511-447376 e-mail: boustien@pcbodantumadeel.nl	
	CBS De Wynroas Foarwei 23 9113 PA Wâlterswâld Tel: 0511-421013 e-mail: wynroas@pcbodantumadeel.nl	

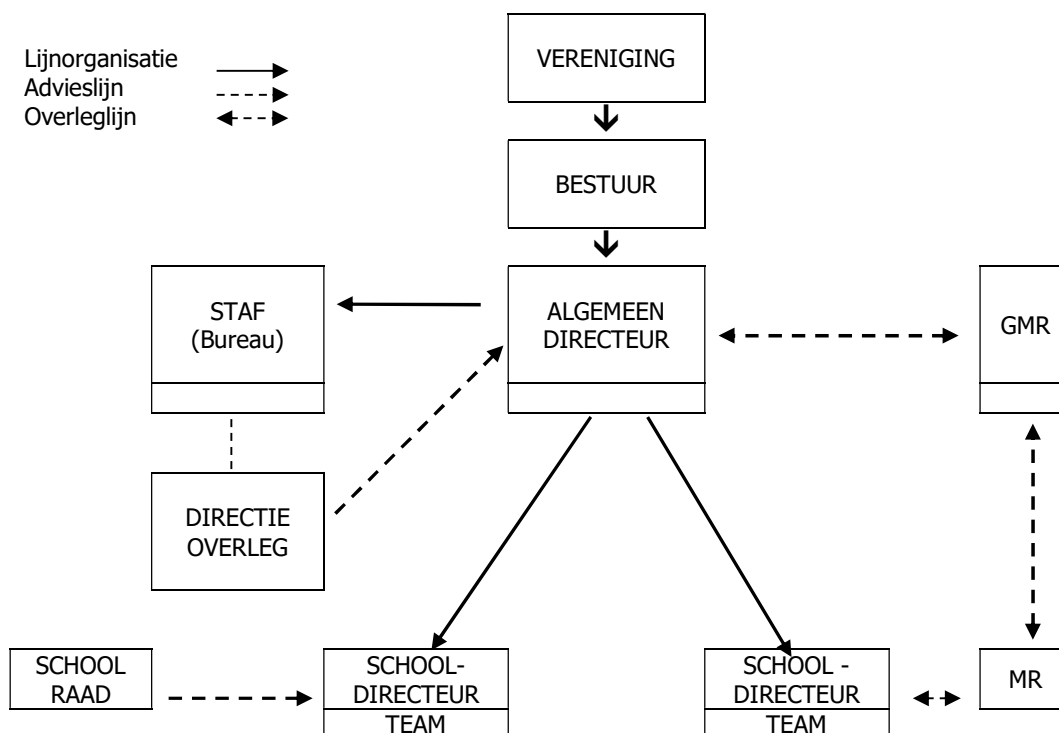
Hoofdstuk 1. Instellingsgegevens

1.1 Algemene gegevens

De Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs Dantumadiel is een onderwijsorganisatie die statutair gevestigd is te Damwâld. De vereniging is in 1999 ontstaan uit een fusie van vijf schoolbesturen. In 2004 is een zesde schoolbestuur toegetreden.

Naam bevoegd gezag:	Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Dantumadiel
Nummer bevoegd gezag:	41039
Juridische structuur:	Vereniging
Organisatiestructuur:	Vereniging met zeven basisscholen gevestigd in de gemeente Dantumadiel. Het bestuur voert beleid op hoofdlijnen. De algemeen directeur is integraal eindverantwoordelijk op alle beleidsterreinen. Op schoolniveau ligt de integrale eindverantwoording bij de schooldirecteuren. De ledenvergadering is het hoogste orgaan binnen de organisatie.
Kernactiviteiten:	Het verzorgen van kwalitatief hoogwaardig christelijk basisonderwijs.
Werkgebied:	Gemeente Dantumadiel

1.2 Organogram van de Vereniging PCBO Dantumadiel

1.3 Missie

Het mission-statement van de vereniging PCBO Dantumadiel is:

PCBO Dantumadiel, onderwijs dicht bij uw kind!

Dit betekent voor ons:

- Kwaliteit en saamhorigheid (mission statement vorig SBP) maken ons tot een sterk merk.
- Systematische aandacht voor verbetering en ontwikkeling van ons onderwijs.
- Het behalen van de kerndoelen (en indien mogelijk het overstijgen daarvan) en de indicatoren van de inspectie. Het realiseren van een breed, kwalitatief en gevarieerd onderwijsaanbod.
- Het door ontwikkelen van het ICT onderwijs en het daaraan gerelateerde curriculum.
- Optimale zorg voor de persoonlijke ontwikkeling van onze kinderen, overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden en toerusting voor participatie in de samenleving.

Daarbij vinden we het van belang dat:

- Iedereen persoonlijk verantwoordelijkheid draagt en tevens van een ieder wordt verwacht dat we verantwoordelijkheid dragen voor elkaar.
- Ouders worden gezien als partners in onderwijs en opvoeding.
- Zorgen voor een gezamenlijke inzet voor een respectvolle omgang met elkaar en een prettig en veilig schoolklimaat met optimale ontwikkelingskansen.
- We werken aan efficiënte en betrokken samenwerking op school- en verenigingsniveau.

1.4 Organisatie

Sinds 2004 heeft de vereniging de huidige bestuursstructuur, gebaseerd op het besturen op hoofdlijnen (zie ook organogram).

Het bestuur stelt het beleid vast binnen de kaders van de Vereniging, op grond van het door het bestuur vastgestelde meerjaren strategisch beleidsplan. De algemeen directeur en de directeuren hebben binnen deze kaders hun taken en bevoegdheden zoals deze zijn omschreven in het managementstatuut. Het bestuur is de bovengeschiedte aan de algemeen directeur en is derhalve rechtstreeks verantwoording schuldig aan de algemene ledenvergadering.

De procedure om de scheiding van bestuur en toezicht te realiseren, zoals voorgeschreven in de wet "Goed onderwijs, goed bestuur", is bekrachtigd middels een wijziging van de verenigingsstatuten en het managementstatuut in 2014. In 2018 zal op basis van nieuwe ontwikkelingen het verenigingsstatuut opnieuw worden aangepast en zal de algemeen directeur, de directeur bestuurder worden met uitvoerende taken en de bestuursleden zullen dan toezichthoudende bestuursleden worden.

Samenstelling van de diverse geledingen op 31 december 2017

Het bestuur:

Naam	Functie
Dhr. W. van der Kooij	Voorzitter
Dhr. S. Postma	Lid
Dhr. R. Hekstra	Lid
Mw. B. Damstra	Lid
vacature	Lid

Het management:

Naam	Functie
Dhr. G. van Tol	Algemeen directeur
Dhr. R. Zijlstra	Directeur CBS De Tarissing
Mw. T. Dag	Directeur CBS De Bron en CBS De Fontein
Mw. J. Feenstra - Kloppenburg	Directeur CBS De Frissel
Mw. I. de Vries	Directeur CBS De Boustien
Mw. M. Douma	Directeur CBS De Wynroas
Dhr. T. Brommer	Directeur CBS De Wel

Secretariaat, administratieve- en HRM ondersteuning:

Naam	Functie
Mw. A. Meindersma	Managementondersteuner
Mw. H. Westerhof	Administratief medewerkster scholen
Dhr. G. Visser	Beleidsmedewerker HRM
Mw. I. Bosma	Ondersteuner HRM
Dhr. D. Haijma	Bovenschools ICT-er

De personele, financiële en materiële dienstverlening wordt verzorgd door Onderwijsbureau-Meppel.

Samenstelling Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad:

Naam	Functie
T. de Jong-Ponne	Lid (personeel CBS De Frissel)
D. Vlaar	Lid (ouder CBS De Frissel)
J. Visser	Lid (personeel CBS De Boustien)
A. Dijkstra	Voorzitter (ouder CBS De Boustien)
N. Albers	Lid (personeel CBS De Bron)
E. Rozema	Lid (ouder CBS De Bron)
S. van Dijk	Lid (ouder CBS De Fontein)
S. Dijkstra	Lid (personeel CBS De Fontein)
A. Falkena	Lid (ouder CBS De Tarissing)
S. Leenburg	Lid (personeel CBS De Tarissing)
Vacature	Lid (personeel CBS De Wel)
Eelke Jan de Vries	Lid (ouder CBS De Wel)
R. Bulthuis	Lid (personeel CBS De Wynroas)
C. Bosgraaf	Lid (ouder CBS De Wynroas)

Voorzitter GMR: A. Dijkstra; notulist GMR: mw. S.Wijbenga

Daarnaast heeft iedere afzonderlijke basisschool een MR, bestaande uit vertegenwoordigers van het personeel en ouders.

Scholen

De volgende scholen behoren tot de Vereniging:

Naam	Plaats	Aantal leerlingen op 1-10-15	Aantal leerlingen op 1-10-16	Aantal leerlingen op 1-10-17
De Wynroas	Wâlterswâld	130	127	135
De Tarissing	Rinsumageast	125	122	118
De Wel	Broeksterwâld	131	129	120
De Boustien	De Westereen	266	243	239
De Bron	Damwâld	119	115	109
De Fontein	Damwâld	165	170	156
De Frissel	Feanwâlden	162	154	133
Totale		1.098	1060	1010

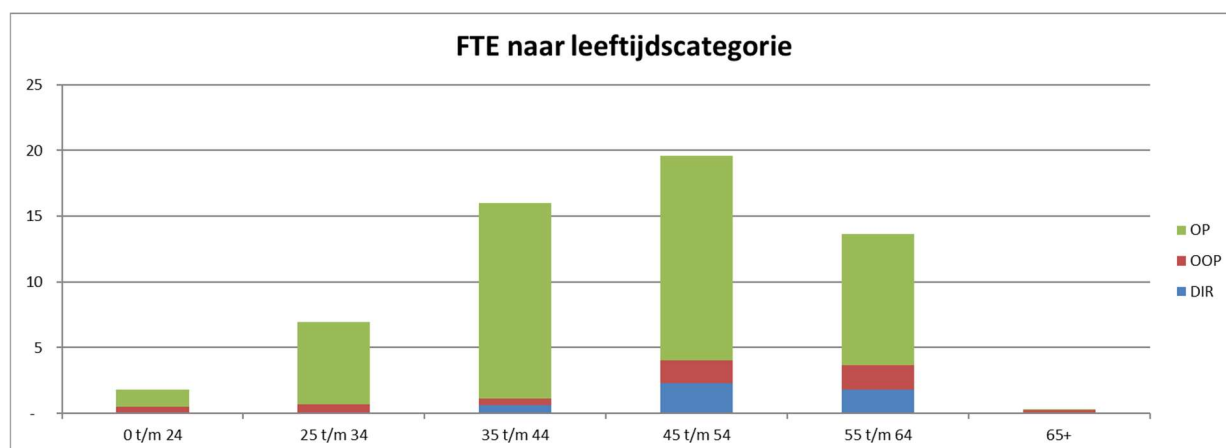
1.5 Personeel

1.5.1 Opbouw personeelsbestand

Bij de Vereniging werken in 2017 gemiddeld 96 personeelsleden (exclusief vervanging) verdeeld over 58,2 fte's. Van de 58,2 fte's personeelsleden hebben 55,2 fte's een vast dienstverband en de resterende fte's een tijdelijk dienstverband. Vrouwen zijn bij de Vereniging veruit in de meerderheid (88%). De 58,2 fte's zijn als volgt verdeeld per leeftijdscategorie.

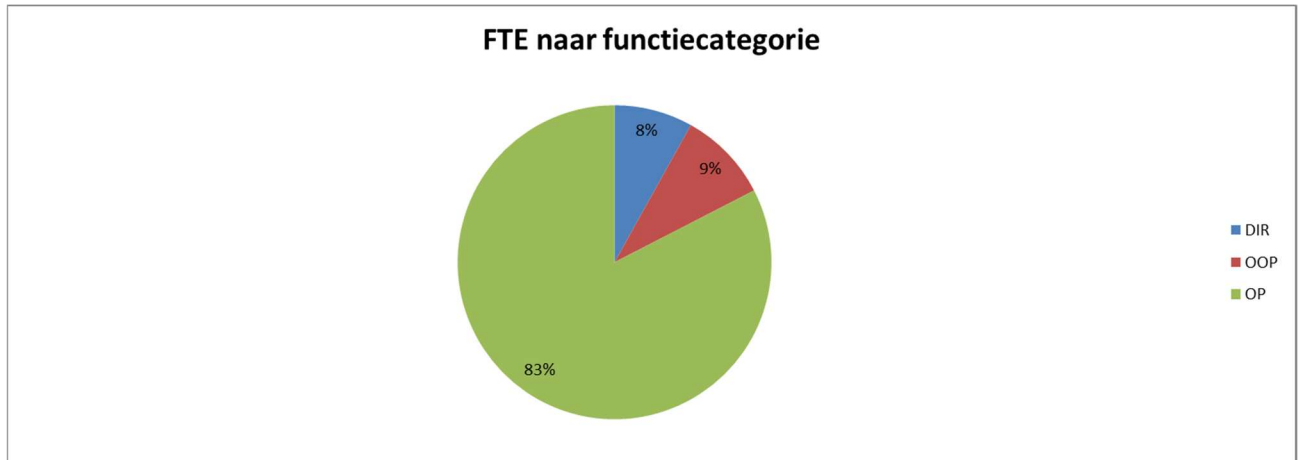
Leeftijdsgroep	Aantal FTE	Percentage van totaal
0 t/m 24	1,793	3,1%
25 t/m 34	6,937	11,9%
35 t/m 44	16,002	27,5%
45 t/m 54	19,593	33,6%
55 t/m 64	13,644	23,4%
65+	0,275	0,5%
Totaal fte	58,244	100,0%

De bovenstaande gegevens zijn weergegeven in het diagram hieronder.

Hierbij valt op dat een groot aantal fte's betrekking heeft op de leeftijdscategorie 45 tot en met 54 jaar met een aandeel van 33,6%. Ook de groepen 35 tot en met 44 en 55 tot en met 64 zijn groot met respectievelijk 27,5% en 23,4%.

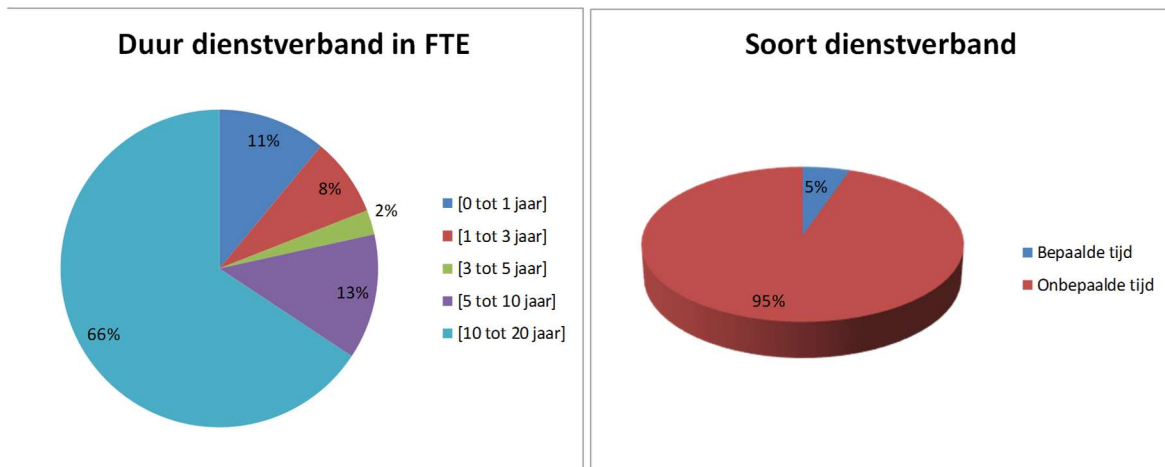
De fte's zijn als volgt verdeeld naar functie:

In onderstaande grafieken is de duur en het soort dienstverband schematisch weergegeven.

De eerder genoemde fte's zijn in de grafiek "Duur dienstverband" verdeeld op basis van de duur van het dienstverband. Hieruit blijkt het grootste aantal fte's betrekking te hebben op een dienstverband van ongeveer 10 tot 20 jaar.

Gelet op het soort dienstverband blijkt uit de grafiek "Soort dienstverband" dat van het aantal fte's ongeveer 95% voor onbepaalde tijd in dienst is. Voor deze groep medewerkers heeft de vereniging verplichtingen op langere termijn.

De parttimefactor binnen de vereniging bedraagt ongeveer 58%. De parttimers hebben betrekking op alle functiecategorieën.

Het personeelsverloop binnen onze vereniging is gering. In 2017 heeft een aantal personeelsleden gebruik gemaakt van de mogelijkheid voor een ontslagregeling in onderling overleg. Er zijn verschillende dienstverbanden van tijdelijke aard per 1 augustus 2017 niet verlengd in verband met herbenoemingsverplichtingen die leiden tot een vast dienstverband.

In verband met de te verwachten terugloop in het leerlingenaantal in de komende jaren zal het aantal vaste dienstverbanden afnemen. In het bestuursformatieplan is dan ook vastgelegd, dat voorkomen moet worden dat er nieuwe verplichtingen ontstaan door het invullen van vacatures met vast personeel. Waar mogelijk dienen vacatures ingevuld te worden met tijdelijk personeel. Bij de inzet van formatieplaatsen dient rekening te worden gehouden met krimp voor het volgend schooljaar. De krimp kan worden opgevangen door het creëren van een flexibele schil (payroll), natuurlijk verloop en het niet her bezetten van deeltijdontslag.

De Wet Werk en Zekerheid en de uitwerking daarvan heeft consequenties. De belangrijkste is om vervangers niet meer dan zes perioden (ook losse dagen) te benoemen, dit omdat een zevende benoemingsperiode een vast dienstverband betekent. Daarnaast kan regulier personeel maar twee periodes worden aangeboden want bij de derde periode ontstaat er ook een vast dienstverband. Om flexibeler met vervangingen te kunnen omgaan, is een gezamenlijke vervangingspool met PCBO Kollumerland en Arlanta (Dongeradeel) ingericht. Om een flexibele schil te creëren, maakt PCBO Dantumadiel gebruik van payrollers. Op de inzet van payrollers is de Wet Werk en Zekerheid niet van toepassing. Echter vanwege de extra kosten die minimaal 30% hoger zijn, is de inzet minimaal geweest in 2017. De payroll constructie is ook bedoeld om verplichtingen te voorkomen en financiële risico's te beperken.

Ook bestaat in de nieuwe CAO-PO 2016-2017 de mogelijkheid voor:

- Min-max contracten, deze worden opgenomen in de CAO-PO. Deze contracten zijn uitsluitend voor vervanging en kunnen worden aangegaan voor een verhouding van maximaal 1:2,5 bijvoorbeeld 8-20 uur). Hiervan is gebruik gemaakt in 2017 bij de inzet van één medewerker.
- In de nieuwe CAO-PO wordt het bindingscontract (tenminste 1 uurscontracten) als nieuwe vorm opgenomen. Deze contracten worden aangegaan op grond van artikel 3.4 onder b en kunnen tijdelijk worden uitgebreid zoals bedoeld in artikel 2A.5 van de CAO-PO. De tijdelijke uitbreidingen van deze contractvorm worden uitsluitend ingezet voor onvoorziene en niet te plannen vervanging. Hier is in 2017 geen gebruik van gemaakt. Reden is dat medewerkers geen verplicht gehoor hoeven te geven aan een oproep voor vervangingswerkzaamheden en de 1-uurscontracten dienen uitbetaald te worden ook indien dit niet leidt tot inzet.

De keuzes voor de contractvormen zijn met instemming van alle geleidingen vastgesteld in het Vervangingsbeleid. (CAO-PO 2016-2017)

In 2017 is geen sprake van RDDF plaatsing of een sociaal plan. Het ontslagbeleid is vastgelegd in de CAO. Ook is de verwachting dat dit de komende jaren niet zal plaatsvinden, waarbij afwijking (daling) van de geprognostiseerde leerlingaantallen het grootste risico is.

1.5.2 Mobiliteit

In 2017 zijn enkele mensen van school veranderd. Dit is deels gebeurd op basis van vrijwilligheid, deels omdat dit door veranderingen in de formatie van de scholen onvermijdelijk was. PCBO Dantumadiel wil de mobiliteit van de werknemers naar andere scholen binnen de vereniging bevorderen. Mobiliteit vergroot enerzijds de beschikbaarheid, kwaliteit en inzetbaarheid van het personeel en waarborgt zodoende de continuïteit van het onderwijs. Anderzijds leidt mobiliteit tot afwisseling van taken, werkomgeving en loopbaanperspectieven en kan het op die manier positief bijdragen aan het functioneren en welbevinden van de personeelsleden. Het mobiliteitsbeleid is herzien en geactualiseerd in 2017.

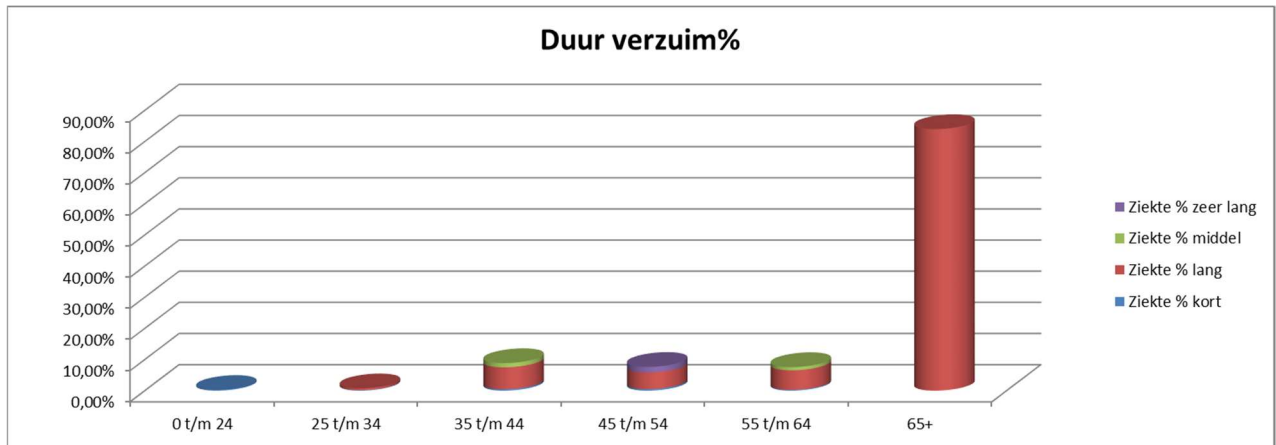
1.5.3 Personeelsbeleid

Het functiebouwwerk van PCBO Dantumadiel bevat vrijwel uitsluitend de geldende normfuncties. Naast de functie van leerkracht en directeur kent de vereniging enkele onderwijsondersteunende functies. De enige niet-normfunctie is de algemeen directeur. Deze positie is opnieuw herijkt in het kader van de Good Governance evaluatie. In 2018 wordt de functie omgezet naar directeur bestuurder. Naar aanleiding van het Actieplan Leerkracht is in het primair onderwijs de zogenaamde functiemix ingevoerd. De komende jaren zullen er personeelsleden benoemd worden in een nieuwe functie met een LB-schaal. Iedere school beschikt nu over een LB-functionaris. Het aantal LB-leraren moet groeien naar ruim 42% . In 2017 had onze vereniging 28,8 % LB-leraren in dienst. Door de invoering van het verplichte lerarenregister (2019) en de afspraken omtrent scholing in de nieuwe cao, verwachten wij dat het percentage gaat groeien.

1.5.4 Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage over 2017 bedraagt 7,24%. Dit percentage is lager dan voorgaand jaar (7,66 %). Het gaat in vrijwel alle gevallen om niet werk gerelateerd verzuim. Samen met de arbodienst wordt er alles aan gedaan het verzuim terug te dringen. In de volgende grafiek is het verzuimpercentage aangegeven per leeftijdscategorie, waarbij ook is af te lezen om welke duur het gaat. In overleg met het Vervangingsfonds is in 2017 een onderzoek uitgevoerd om vervolgens een

adequaat plan van aanpak op te stellen voor terugdringen van het te hoge verzuimpercentage. Uiteindelijk heeft dit geleid tot het verbreken van het contract met de Arbodienst. In 2018 hebben we de dienstverlening onder gebracht bij 'Zorg voor de zaak'.

Hoofdstuk 2. Bestuursverslag

2.1 De Vereniging

Er is in 2017 één ledenvergadering gehouden.

2.2 Het bestuur en de geledingen

2.2.1 Samenstelling bestuur

De samenstelling van het bestuur is op de laatste ledenvergadering gewijzigd door het ontstaan van vacatures. Er staat nog een vacature open. In 2018 zullen de huidige bestuursleden terugtreden als uitvoerende bestuursleden en allen toezichthouders worden.

2.2.2 Bestuurlijke en regionale ontwikkelingen

In 2017 is de heer G. van Tol, mevrouw T. Dag opgevolgd als algemeen directeur. In juni 2017 heeft de GMR besloten de voorgenomen samenwerking met Noventa (Achtkarspelen), niet ten uitvoer te brengen. De vereniging zal als een zelfstandige entiteit verdergaan. Bij het zoeken naar de nieuwe algemeen directeur is op voorhand gezocht naar een bestuurder die de vereniging op eigen kracht de komende jaren kan helpen te ontwikkelen naar een hoger niveau, waarbij samenwerking niet wordt uitgesloten, maar fusie geen voorop gesteld doel meer is. Daarmee wordt afstand genomen van het in 2016 uitgebrachte advies van Verus.

2.2.3 Bestuursvergaderingen en bestuursbesluiten

Het bestuur heeft zes bestuursvergaderingen gehouden waarbij de algemeen directeur aanwezig was als adviseur. Tijdens deze sessies zijn vele onderwerpen besproken. Dit is terug te vinden in de verslagen. Er is een aantal formele besluiten genomen; deze zijn ook terug te vinden in de besluitenlijst 2017.

2.2.3.1 Horizontale verantwoording/dialogoog

Intern (met name naar ouders en personeel) wordt verantwoording afgelegd door middel van regelmatig verschijnende nieuwsbrieven. De frequentie van deze nieuwsbrieven ligt hoger naarmate er meer "nieuws" is. In de wettelijk verplichte schoolgids wordt door de scholen verantwoording afgelegd aan de ouders.

Extern (met name naar inspectie, gemeente) gebeurt de verantwoording op verschillende manieren. Met de inspectie vinden gesprekken plaats, enerzijds geïnitieerd door de inspectie zelf als er aanleiding toe is. Anderzijds zijn er de gesprekken naar aanleiding van reguliere inspectiebezoeken aan enkele scholen. In de schoolgids wordt door de scholen verantwoording afgelegd van de opbrengsten van het onderwijs. Met de gemeente zijn er gesprekken over huisvesting (nieuwbouw Damwâld), passend onderwijs in combinatie met jeugdzorg en het versterken van de regio. Regionaal wordt samengewerkt in het analyseren en aanpak van 'krimp in de regio'.

2.2.4 De GMR

In 2017 heeft de GMR vijf keer vergaderd. Bij de reguliere GMR-vergaderingen is de algemeen directeur een deel van de vergadering aanwezig.

2.3 De Scholen

2.3.1 Schooljaarverslagen

De directies van de scholen hebben hun schooljaarverslagen gepubliceerd over het schooljaar 2016-2017. Hierin zijn de kengetallen betreffende leerlingen, personeel en opbrengsten opgenomen en de onderwijskundige evaluatie van het schooljaar. Tenslotte is verantwoording van de ouderbijdrage onderdeel van het jaarverslag.

2.3.2 Leerlingenaantallen

Het leerlingenaantal van de gehele vereniging is verder gedaald van 1.060 tot 1.010 in 2017. De daling is al langer bezig, want in 2004 telde de vereniging nog 1.344 leerlingen. De verwachting is dat het leerlingenaantal verder zal dalen. We verwijzen hierbij ook naar het onderzoeksrapport "Naar een regionaal voorzieningsverspreidingsmodel in Noordoost-Fryslân 2020-2030" door de Rijksuniversiteit Groningen in nauwe samenwerking met zes regionale gemeenten en de provincie.

In samenwerking met andere schoolorganisaties in NOF is subsidie aangevraagd om een procesbegeleider in te schakelen die namens de vigerende scholen de krimprisico's in kaart gaat brengen en in nauw overleg een aantal oplossingsgerichte scenario's gaat uitwerken. Deze subsidie is ontvangen en wordt momenteel ingezet.

2.3.3 Uitstroom leerlingen

Voor de precieze uitstroom verwijzen we naar de schooljaarverslagen. In het algemeen kan men stellen dat 49% naar het VMBO-T, 41% naar HAVO/VWO en 10% naar een andere vorm van onderwijs uitstroomt.

2.3.4 Schoolontwikkelingsplannen en evaluatie

Elke directeur schrijft op basis van het vierjaarlijkse schoolplan een schoolontwikkelingsplan per schooljaar. In het schooljaarverslag is de evaluatie van het schoolontwikkelingsplan opgenomen. Deze evaluatie wordt met de algemeen directeur besproken. In 2017 zijn er tevredenheidsonderzoeken afgenomen onder de ouders, de medewerkers en de leerlingen vanaf groep 5. In het nieuwe schoolplan 19-24 zullen eventuele daaruit voortvloeiende actiepunten worden opgenomen.

2.3.5 Inspectiebezoeken

In mei 2016 heeft de inspectie geconstateerd dat de eindresultaten van groep 8 van De Frissel voor het derde jaar op rij onvoldoende waren, de school heeft daarmee de status "zwak" gekregen. In juni 2017 is de inspectie opnieuw op bezoek geweest en is de school tot onze vreugde weer onder regulier toezicht gesteld.

In november 2016 constateerde de inspectie dat het onderwijs aan De Wel over het geheel ook als "zwak" moest worden beoordeeld, vooral op de indicatoren: didactisch handelen, kwaliteitszorg en -borging. In samenwerking met de PO-raad is een plan van aanpak opgesteld. Dit plan is conform afspraak uitgevoerd. In maart 2018 stond het afsluitende onderzoek van de inspectie gepland en inmiddels heeft De Wel het predicaat "voldoende" gekregen.

De inspectierapporten zijn op de internetsite van de inspectie in te zien.

2.3.6 Onderwijsprestaties en kwaliteitszorg

Van de zeven scholen van PCBO Dantumadiel zitten zes scholen in het "basisarrangement" van de inspectie, een school, te weten De Wel scoorde "zwak" (zie hiervoor bij 2.3.5.) Met name het didactisch handelen en de kwaliteitszorg en -borging verdient grotere aandacht. En dit niet alleen in de beide genoemde zwakke scholen, ook op de recent bezochte scholen De Frissel, De Wynroas en De Boustien kan het didactisch handelen beter.

Als vervolg op het diepteonderzoek door Verus heeft het directeurenoverleg van het bestuur de opdracht gekregen om vooral op het gebied van kwaliteit met nadere voorstellen te komen. Dit is in 2017 in gang gezet. Besloten is een gezamenlijke kwaliteitsagenda op te maken op basis van WMKPO, gekoppeld aan ParnasSys. Daarnaast is de vraag vanuit het bestuur om het onderdeel 'samenwerking' verder te ontwikkelen: hoe kan er meer en beter samengewerkt worden tussen de scholen van PCBO Dantumadiel ter bevordering van het onderwijs aan de kinderen en het verhogen van de kwaliteit daarvan.

In 2017 is in oktober de 2de verenigingsdag gehouden met het thema 'Signaleren kun je leren'.

2.3.7 Klachtenregeling

Voor de klachtenregeling zijn wij aangesloten bij de Landelijke Klachtencommissie.

Onze vertrouwenspersoon is mw. T. Feersma van Cedin. Daarnaast heeft iedere school een interne contactpersoon die als tussenstation kan fungeren tussen de klager en de vertrouwenspersoon. De interne contactpersoon is er voor de medewerkers en leerlingen op de scholen. De namen van de contactpersonen staan in de schoolgids. In 2017 zijn geen formele klachten bij de landelijke commissie ingediend. Wel zijn enkele klachten door ouders aan de Inspectie van het Onderwijs gemeld. Deze heeft hiervan kennisgenomen en dit verder afgehandeld.

2.3.8 Zaken met politieke of maatschappelijke impact

Er deden zich geen zaken met politieke of maatschappelijke impact voor.

2.3.9 Verbonden partijen

Dantumadiel participeert in:

- Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Friesland
- Stichting Brede School de Westereen

2.4 De Gebouwen

2.4.1 Onderhoud

De bouwkundige en financiële begeleiding van het onderhoud wordt gedaan door de afdeling materiële zaken van het Onderwijsbureau Meppel. Er is voor elke school een rode map, waarin de onderhoudsplanning voor de komende jaren is vastgelegd. Deze mappen zijn de basis voor de financiële onderbouwing van het onderhoud en de noodzakelijke reservering. Deze informatie wordt ook gebruikt voor de begroting van de scholen. Het dagelijkse onderhoud is de verantwoordelijkheid van de schooldirecteur en wordt grotendeels uitgevoerd door ingehuurde werknemers van NEF. Onderhoud van de "buitenkant" gebeurt op basis van het vastgestelde programma Huisvestingsvoorzieningen Onderwijs. Dit programma is tijdens het overleg met de gemeente en de schoolbesturen vastgesteld. Sinds 2015 is het bestuur zelf verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud van de gebouwen. Als gebaar heeft de gemeente in de warme overdracht van de verantwoordelijkheid van het onderhoud naar de scholen nog een aantal substantiële posten vergoed. Dit heeft plaats gevonden in nauw overleg met OBM te Meppel. De algemeen directeur heeft elk kwartaal een voortgangsoverleg met de medewerkers van OBM over de projecten in de scholen.

2.4.2 Verbouw

Er zijn in 2017 geen grote verbouwingen geweest van de schoolgebouwen.

2.4.3 Nieuwbouw

In 2017 is geen nieuwbouw gepleegd, wel is gewerkt in een project- en stuurgroep aan de voorbereidingen voor de nieuwbouw van de Campus Damwâld. De bouw hiervan zal in 2018 worden opgestart. De planning is oplevering 1 augustus 2020.

2.5 Beleidsontwikkelingen

Nagenoeg alle leerkrachten hebben in 2014 een zogenaamde nulmeting ondergaan. De resultaten zijn opgenomen in het persoonlijke ontwikkelingsplan. Iedere leerkracht heeft aangegeven waar hij of zij zich de komende periode in zal verbeteren. In het achterliggende jaar hebben de directeuren in de voortgangsgesprekken met de medewerkers hun POP doorgesproken. In een aantal gevallen is op basis van de resultaten een interne of externe coaching verplicht gesteld.

De ontwikkelingen richting passend onderwijs heeft geleid tot een bestuursondersteuningsprofiel (Q3) waaronder alle scholen een eigen ondersteuningsplan hebben geschreven. Met dit plan geeft men aan welke zorgondersteuning wel of (nog) niet geboden kan worden. In dit kader zijn er ook gesprekken met bevoegde gezagen in de regio over hoe we een en ander in Noordoost-Friesland willen organiseren.

In het kader van zorgondersteuning is het plusklassenbeleid vastgesteld. Dit is in 2016 uitgewerkt en deze klas functioneert nu. De verplichtingen inzake ambulante begeleiders (tripartiete akkoord) lopen in 2018 af. We zullen ons in het voorjaar van 2018 richting begroting 2019 voorbereiden op een andere financieringswijze (maximale decentralisatie van middelen).

In 2014 is het strategisch beleidsplan "Eigenheid in Verbondenheid" in werking getreden voor de periode tot en met 31 december 2018. Jaarlijks werd op basis van dit strategische plan een bestuursjaarplan geformuleerd waarin de in dat jaar te behalen resultaten alsmede de aanpak/werkwijze werden beschreven. Aan het einde van ieder jaar verantwoorde de algemeen directeur de behaalde resultaten aan het bestuur.

Door de gewijzigde situatie is eind 2017 een nieuw strategisch plan geschreven. Dit plan zal in 2018 worden vastgesteld. Uitgangspunt is met name de scheiding die zal worden aangebracht tussen besturen (directeur-bestuurder) en toezicht houden (toezichthoudende bestuursleden). Hiervoor zal een statutenwijziging worden voorbereid.

Het vastgestelde meerjaren strategisch beleidsplan staat ter inzage op onze website.

Hoofdstuk 3. Financiën

De bestuurlijke organisatie van de vereniging is die van een model met een voorzitter, een penningmeester, een secretaris en overige bestuursleden. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de voorzitter, penningmeester en de secretaris. De leden van het bestuur zijn allen vrijwilligers. De algemeen directeur is integraal verantwoordelijk op alle beleidsterreinen. Het bestuur houdt toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden van de algemeen directeur. Op schoolniveau ligt de integrale eindverantwoording bij de schooldirecteuren. De ledenvergadering is het hoogste orgaan binnen de organisatie. Het bestuur legt verantwoording af over het gevoerde beleid aan de leden.

3.1 Algemene ontwikkeling

Teldatum	Aantal leerlingen	Perc. onderbouw	Personele Bekostiging
1-10-2007	1.287	50,10%	Schooljaar 2008-2009
1-10-2008	1.293	50,10%	Schooljaar 2009-2010
1-10-2009	1.252	48,70%	Schooljaar 2010-2011
1-10-2010	1.240	47,30%	Schooljaar 2011-2012
1-10-2011	1.208	47,20%	Schooljaar 2012-2013
1-10-2012	1.169	44,80%	Schooljaar 2013-2014
1-10-2013	1.126	46,90%	Schooljaar 2014-2015
1-10-2014	1.099	48,80%	Schooljaar 2015-2016
1-10-2015	1.098	49,70%	Schooljaar 2016-2017
1-10-2016	1.060	50,30%	Schooljaar 2017-2018
1-10-2017	1.010	49,1%	Schooljaar 2018-2019
<i>Prognose 01-10-2018</i>	<i>995</i>	<i>46,4%</i>	<i>Schooljaar 2019-2020</i>
<i>Prognose 01-10-2019</i>	<i>953</i>	<i>43,9%</i>	<i>Schooljaar 2020-2021</i>
<i>Prognose 01-10-2020</i>	<i>914</i>	<i>42,1%</i>	<i>Schooljaar 2021-2022</i>
<i>Prognose 01-10-2021</i>	<i>868</i>	<i>42,6%</i>	<i>Schooljaar 2022-2023</i>

De personele bekostiging vanuit het ministerie is gebaseerd op de teldatum per 1 oktober en geldt voor het daarop volgende schooljaar. Verder geldt dat vergoeding voor de leerlingen in de onderbouw hoger ligt dan die voor de leerlingen in de bovenbouw.

Wat betreft de personele inzet heeft de vereniging er voor gekozen om de zogenaamde T-systematiek te hanteren. Dit houdt in dat de personele inzet wordt gebaseerd op het aantal leerlingen op 1 oktober van het betreffende schooljaar. Deze systematiek wijkt af van de bekostiging van het ministerie, welke gebaseerd is op de T-1 systematiek. Hierbij wordt de personele bekostiging (vanuit het ministerie) gebaseerd op het aantal leerlingen op 1 oktober van het voorgaande kalenderjaar. Er is binnen de vereniging gekozen voor de T-systematiek om de inzet van personeel te baseren op basis van het aantal leerlingen, dat daadwerkelijk in het betreffende kalenderjaar op school aanwezig zijn.

Zoals eerder is aangegeven blijkt uit bovenstaande gegevens dat het aantal leerlingen de komende jaren zal dalen. Dit beeld wordt bevestigd door de dalende trend van het aandeel van de onderbouw. Hierdoor is de verwachting dat de vergoeding van het ministerie voor de personele bekostiging de komende jaren zal dalen.

3.2 Vermogenspositie

De kengetallen die iets zeggen over de financiële positie van de vereniging zijn: liquiditeit, solvabiliteit, weerstandsvermogen, rentabiliteit en de kapitalisatiefactor.

Kengetallen	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017
Solvabiliteit	87,2%	76,6%	77,4%
Liquiditeit (Quick ratio)	4,24	4,61	6,12
Weerstandvermogen	26,6%	28,0%	32,2%

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is om op tijd haar schulden te kunnen betalen en de solvabiliteit geeft aan in hoeverre de vereniging in staat is om in geval van liquidatie aan haar verplichtingen te voldoen.

De onderneming is liquide bij een ratio van 1 of meer en de onderneming is solvabel wanneer het percentage hoger dan of gelijk is aan 25%. Verder heeft de vereniging in haar financieel beleidsplan het weerstandvermogen vastgesteld op minimaal 5%

Samenvatting vermogenspositie

De vereniging heeft het kalenderjaar 2017 afgesloten met een positief resultaat. De kengetallen worden beïnvloed door het exploitatieresultaat. De kengetallen laten zien dat de financiële positie van de vereniging vergelijkbaar is met voorgaand kalenderjaar. De vereniging is in ruime mate in staat om eventuele toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen.

In de begroting 2018 wordt een klein positief resultaat verwacht.

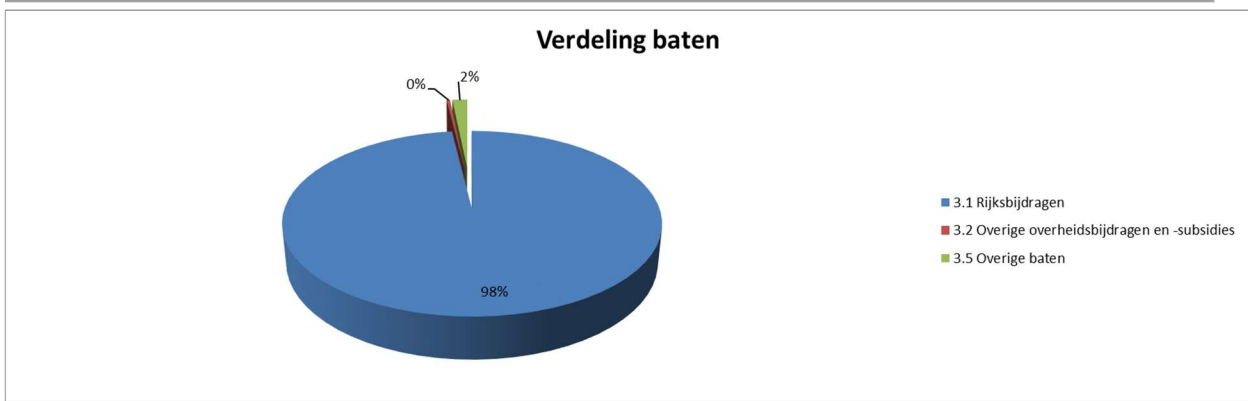
3.3 Exploitatieresultaat

Exploitatie	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Begroting 2017
3. BATEN			
3.1 Rijksbijdrage OCW	5.695.545	5.903.417	5.676.213
3.2 Overige overheidsbedragen en subsid	17.014	21.999	11.767
3.5 Overige Baten	124.010	93.812	67.860
Totaal Baten	5.836.569	6.019.228	5.755.840
4. LASTEN			
4.1 Personele Lasten	4.548.533	4.641.455	4.576.631
4.2 Afschrijvingslasten	230.522	224.584	227.570
4.3 Huisvestingslasten	383.706	333.720	381.040
4.4 Overige Lasten	577.656	539.402	575.384
Totale lasten	5.740.417	5.739.161	5.760.625
RESULTAAT	96.152	280.067	-4.785
5. Financiële baten/lasten	16.282	2.795	8.000
NETTO RESULTAAT	112.434	282.862	3.215

Het exploitatieresultaat over het kalenderjaar 2017 bedraagt € 282.862. De begroting 2017 ging uit van een resultaat van € 3.215. Dat het resultaat over 2017 afwijkt van de begroting wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere gerealiseerde baten.

3.4 Baten

De realisatie van de totale baten is 4,6% hoger dan de begroting en 3,1% hoger dan het voorgaande kalenderjaar. Zoals uit onderstaande grafiek blijkt is de vereniging in belangrijke mate, te weten 98%, afhankelijk van de overheid (ministerie en gemeente). De opbrengsten bestaan grotendeels uit de Rijksbijdragen (98%).

Door de afhankelijkheid van het aantal leerlingen gelet op de opbrengsten en doordat de kosten op korte termijn voor een groot deel niet te beïnvloeden zijn, is het belangrijk de ontwikkeling van het aantal leerlingen in de gaten te houden, zodat tijdig de noodzakelijke maatregelen genomen kunnen worden.

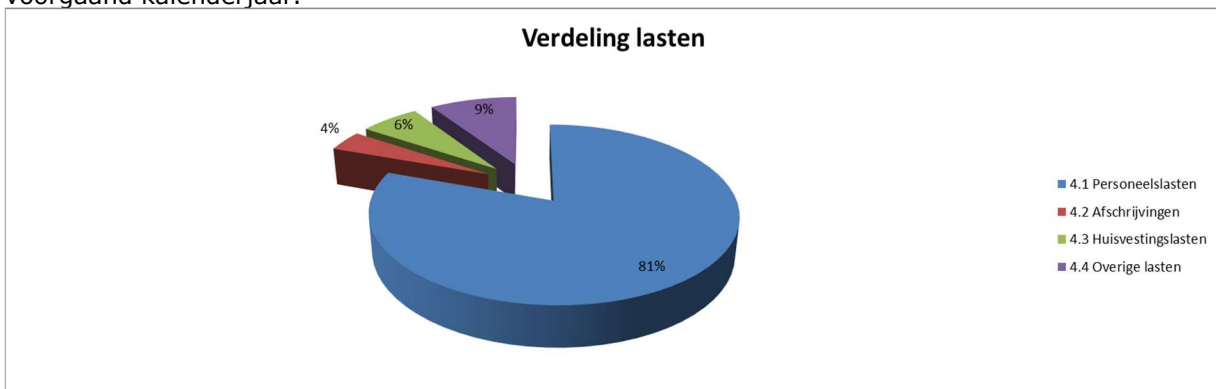
De rijksbijdragen zijn 4,6% hoger dan begroot. De rijksbijdragen vallen hoger uit en dit wordt vooral veroorzaakt door normaanpassingen, hogere vergoeding prestatiebox, niet begrote rijksvergoeding studieverlof en niet begrote rijksvergoeding voor onderwijs aan asielzoekers en statushouders die in ons voedingsgebied zijn komen wonen.

De overige overheidsbijdragen zijn wat hoger dan begroot doordat een aantal kleinere subsidies is ontvangen van de gemeente en de provincie waar in de begroting geen rekening mee is gehouden.

Per saldo vallen de overige baten hoger uit dan begroot. Dit komt met name doordat er meer ouderbijdragen zijn ontvangen.

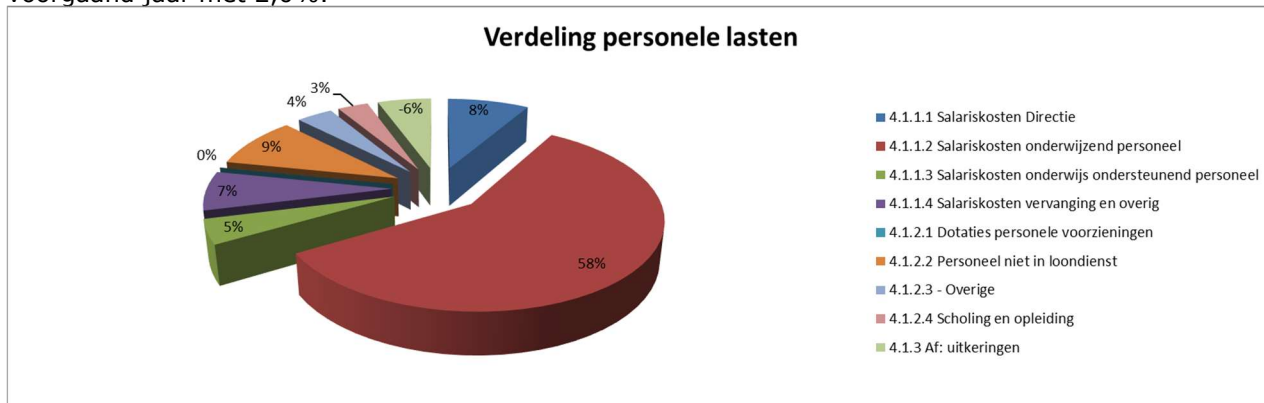
3.5 Lasten

De realisatie van de totale lasten is 0,2% hoger dan de begroting en is 0,6% hoger dan het voorgaand kalenderjaar.

Zoals uit voorgaande grafiek blijkt, bestaan de kosten in belangrijke mate uit personele lasten, te weten 81%. De andere kosten bestaan voor 4% uit afschrijvingen, voor 6% uit huisvestingslasten en voor 9% uit overige lasten.

De personeelslasten zijn toegenomen ten opzichte van de begroting met 1,4% en ten opzichte van voorgaand jaar met 2,0%.

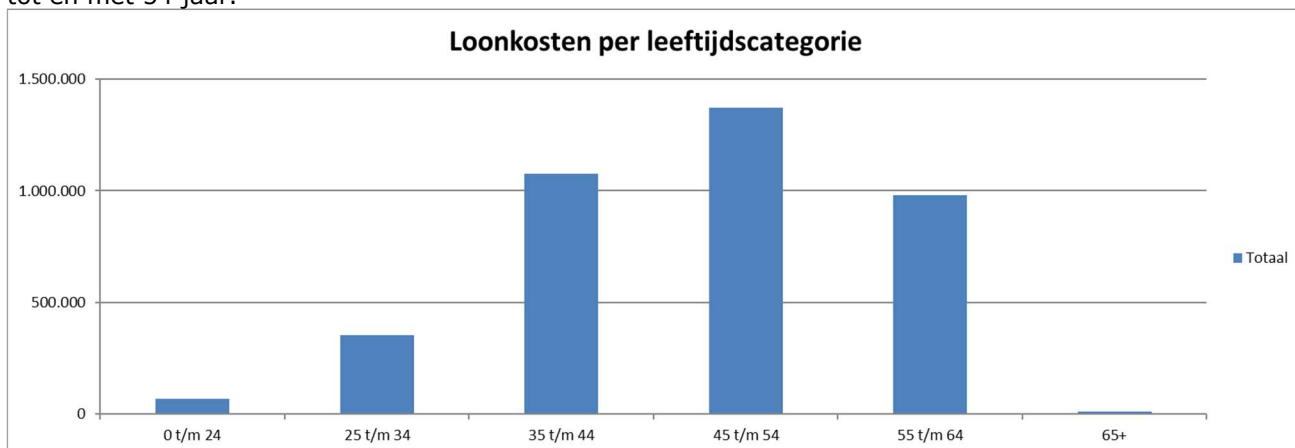
De salariskosten inclusief uitkeringen vallen lager uit dan begroot. De salariskosten directie zijn iets lager dan begroot door een lagere inzet. Dit voordeel wordt deels teniet gedaan door een hogere GPL directie. De salariskosten OP blijven ruim onder begrotingsniveau door lagere inzet. Hier staan hogere kosten inhuur tegenover. De salariskosten vervanging en de overig salariskosten zijn iets hoger dan begroot.

De overige personele lasten vallen lager uit met name doordat de kosten van afkoopregelingen slechts ten dele zijn gerealiseerd. Daarbij blijft de realisatie van een aantal budgetten achter. Onder andere de kosten voor schoolbegeleiding en de verrekening OCW vallen hoger uit dan begroot. Er wordt een malus van het Vervangingsfonds verwacht. Deze malus ad. € 25.767 is hoger dan begroot en wordt hoewel nog niet vaststaand wel in 2017 verantwoord. Tevens is de hogere malusafrekening 2016 ad. € 18.559 in 2017 verwerkt.

De kosten voor scholing en opleiding vallen iets hoger uit dan begroot.

Er zijn meer kosten voor de inhuur van personeel gemaakt dan begroot. Hier staan deels lagere loonkosten van het onderwijzend personeel tegenover. Een deel van de inhuurkosten wordt vergoed door het vervangingsfonds.

In onderstaande grafiek zijn de loonkosten weergegeven per leeftijdscategorie. Hieruit blijkt duidelijk dat een groot deel van de loonkosten betrekking hebben op de leeftijdscategorie van 45 tot en met 54 jaar.

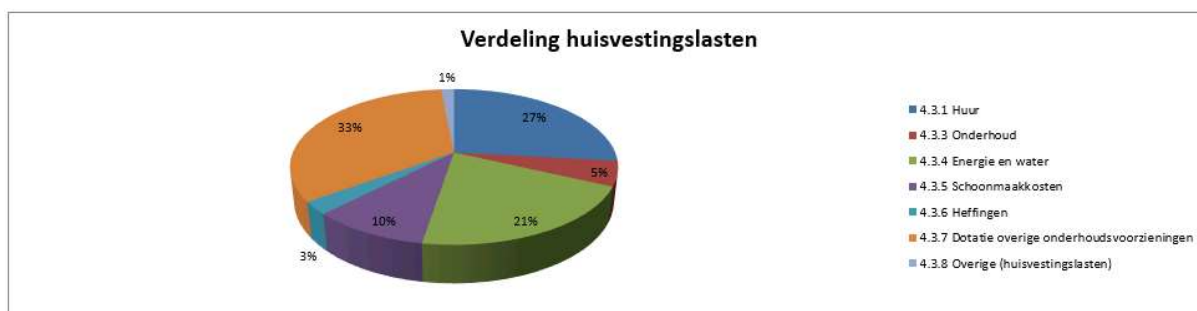

Er dient vanaf 2008 een voorziening te worden opgenomen voor de kosten van jubilea van het personeel in geval van 25-jarig of 40-jarig dienstverband binnen het onderwijs. Dit is een in 2008 gevormde voorziening. De voorziening wordt opgebouwd voor het personeel dat langer dan 5 jaar

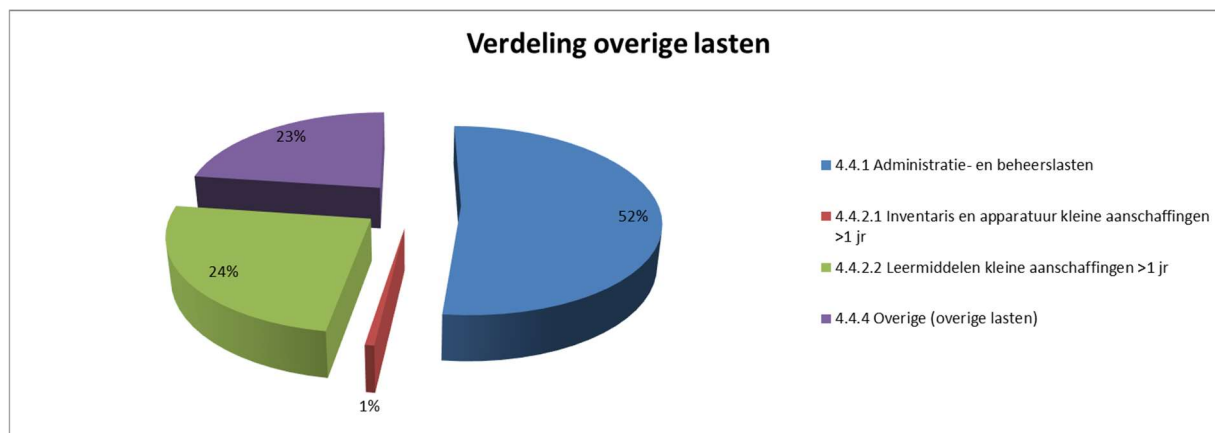
in dienst is. Daarnaast wordt rekening gehouden met een 'blijfkans' van het personeel. In 2017 is aan deze voorziening € 379 gedoteerd en is € 10.349 onttrokken.

De afschrijvingskosten bestaan voor een groot deel uit de investeringen in inventaris en apparatuur en daarnaast uit investeringen in leermiddelen. De afschrijvingslasten zijn 1,3% lager dan begroot en ook 2,6% lager dan voorgaand jaar. Er is 2017 minder geïnvesteerd dan begroot.

De huisvestingslasten bestaan vooral uit onderhoud aan school gebouwen. Die onderhoudskosten zijn verdeeld in een dotatie aan de onderhoudsvoorziening en het dagelijkse onderhoud. Deze kosten maken 38% van de totale huisvestingskosten uit. De huurkosten (27%), energie en water (21%) en overige huisvestingslasten (14%) bepalen de overige huisvestingslasten. De huisvestingslasten zijn redelijk conform begroting en ook redelijk in lijn met de realisatie 2016.

De overige lasten bestaan vooral uit de kosten voor administratie en beheer (52%). Verder zijn er kosten gemaakt voor kleine aanschaffen inventaris, apparatuur en leermiddelen (tezamen 23%) en zijn er overige kosten (25%). Dit is in het volgende figuur weergegeven.

Er zijn meer administratiekosten gemaakt dan begroot door hogere ICT licenties, ICT-onderhoudscontracten, telefoonkosten en wervingskosten.

De kleine aanschaffen (inventaris, apparatuur en leermiddelen) vallen per saldo iets hoger uit dan begroot. De overige lasten vallen lager uit dan begroot. De kosten uitgaven subsidie zorgleerlingen en projecten zijn met name lager dan begroot.

3.6 Treasurybeleid

Het beleid van de vereniging ten aanzien van belenen en beleggen is vastgelegd in het treasurybeleid. Het treasurybeleid is conform het financieel beleidsplan van de vereniging uitgevoerd. Het beleid is conform het voorschrift belenen en beleggen van het ministerie. Een belangrijk uitgangspunt van het treasurybeleid is dat de vereniging ten allen tijde moet kunnen beschikken over voldoende financiële middelen om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. Overtollige gelden c.q. surplus aan gelden dienen risicomijdend te worden weggezet bij degelijke banken met hoge ratingcriteria conform het treasurystatuut.

De financiële vaste activa van de vereniging bestaat uit een tweetal beleggingen bij Rabobank. Het betreft obligaties gekocht in 2011. In onderstaand overzicht zijn de beleggingen met boekwaarde en looptijd in beeld gebracht.

Belegging	Aantal	Boekwaarde 31-12-2016 in €	Boekwaarde 31-12-2017 in €	Jaar van aanschaf	Jaar van afloop
Rabo VAR Coupon 5	125.000	125.000	-	2.011	2.017
Rabobank Nederland	125.000	124.375	125.000	2.011	2.020
Totaal	250.000	249.375	125.000		

Naast de beleggingen is er een bedrijfsbonusrekening en een depositorekening waarop rente ontvangen wordt.

Hoofdstuk 4. Toekomstige ontwikkelingen

Elke school werkt met een schoolontwikkelingsplan dat gebaseerd is op het schoolplan 2015-2019 en dat daarnaast inspeelt op actuele ontwikkelingen. Evaluatie vindt plaats tijdens gesprekken van de directeur met de algemeen directeur en in het schooljaarverslag.

Daarnaast is er een strategisch beleidsplan op verenigingsniveau. In dit plan wordt het beeld geschetst hoe de organisatie PCBO Dantumadiel er over een aantal jaren moet uitzien. Dat wordt kernachtig geformuleerd in de missie die we als organisatie gekozen hebben te weten "kwaliteit en saamhorigheid". En dat in meer dan één betekenis van het woord. Vanuit de missie zijn de centrale doelstellingen van de organisatie bepaald en waar mogelijk ook vertaald naar gewenste en concrete resultaten. Ook de titel van het strategisch beleidsplan 2014-2018 "eigenheid in verbondenheid" geeft aan welke filosofie mede ten grondslag ligt aan toekomstige ontwikkelingen: apart waar het kan, samen waar het moet.

Zoals gesteld gaan we vanaf januari 2018 werken aan een nieuw SBP vanwege de veranderingen in de vereniging.

Huisvesting

De gemeente Dantumadiel werkt volgens het integraal huisvestingsplan dat samen met de schoolbesturen is opgesteld. De realisatie van een brede school in De Westereen is daarvan het gevolg. In 2014 is de eerste paal geslagen en op 1 augustus 2015 is de nieuwe school gestart. CBS De Boustien participeert hierin. Op relatief korte termijn zullen ook de scholen in Damwâld worden samengevoegd. Ook hier zal het streven zijn te komen tot een brede school. Wegens de leerlingendaling ontstaat er ook meer formele leegstand in de scholen. Samen met de gemeente wordt beleid gemaakt hoe we omgaan met deze leegstand.

Financiën

Bij het opstellen van de begrotingen per school wordt gewerkt met taakstellende afspraken ten aanzien van de inzet van personeel. Met de schooldirecteuren worden resultaatafspraken gemaakt middels een managementcontract. Gezien de daling van het leerlingenaantal zullen de inkomsten teruglopen. Hier moet tijdig op ingespeeld worden. Daarnaast gaat het bestuur beleid ontwikkelen ten aanzien van de inzet van het eigen vermogen.

Goed onderwijs, goed bestuur

De wettelijke scheiding tussen bestuur en toezicht is in onze organisatie bijna afgerond. Het enige dat nog resteert is het vaststellen van een intern toezichtskader. In 2017 is dit onderdeel afgerond met de aanstelling van de nieuwe algemeen directeur. In 2018 zal dit worden geformaliseerd door middel van een statutenwijziging. De algemeen directeur wordt dan directeur-bestuurder. Uitvoerende bestuursleden worden bestuursleden met een toezichthoudende functie. Het managementstatuut zal in aansluiting hierop worden aangepast in 2018.

Goed werkgeverschap

Door de terugloop van het aantal leerlingen zal ook het personeelsbestand kleiner worden. Er zal aandacht moeten zijn voor de manier waarop dit gebeurt. Het gebruik van payrollorganisaties behoort tot de mogelijkheden. Een zorgvuldige werkwijze is daarbij voorwaarde. De hantering van de functiemix geeft mogelijkheden tot functiedifferentiatie voor het personeel. De verwachting is dat de invoering van het lerarenregister en de uitwerking van de nieuwe cao voor een impuls zorgt voor wat betreft het upgraden van LA naar LB. Het ziekteverzuim heeft voortdurend de aandacht van het bestuur. Daarbij ligt de nadruk niet alleen op het terugdringen van dat verzuim maar vooral op het creëren van optimale arbeidsomstandigheden, zodat veiligheid en gezondheid van het personeel, maar ook die van de leerlingen worden gewaarborgd.

Schoolleiders

Schoolleiders van basisscholen krijgen jaarlijks een "eigen" (na)scholingsbedrag toegekend. Het geld dat hiermee is gemoeid, wordt opgenomen in de lumpsum. De investering in schoolleiders is nodig omdat zij cruciaal zijn voor de kwaliteit van het onderwijs op een school. De verdeling van het extra geld voor opleiding is gekoppeld aan cao-afspraken. Dat betekent dat het geld ook daadwerkelijk wordt uitgegeven aan bijscholing en niet ergens anders aan wordt besteed. In de CAO-PO zijn afspraken gemaakt over de verplichte registratie van schoolleiders. Alle directieleden worden verplicht zich te registreren. De werkgever betaalt deze kosten.

Hoofdstuk 5. Continuïteitsparagraaf

In dit onderdeel van het jaarverslag wordt ingegaan op de verwachte kengetallen, de meerjarenbegroting en de overige rapportages met betrekking tot de mogelijke risico's van de Vereniging.

Verwachte kengetallen

Kengetal	2017	2018	2019	2020	2021
Personele bezetting in FTE					
- Bestuur / Management	4,71	5,40	5,40	5,40	5,40
- Personeel primair proces	48,08	49,03	45,10	43,27	41,93
- Ondersteunend Personeel	5,45	5,90	4,90	4,90	4,86
Leerlingaantallen per 1 oktober	1.010	995	953	914	868

In bovenstaand overzicht staat onder meer de kengetallen inzake verwachte leerlingaantallen. We hebben naar verwachting te maken met een flinke afname van de leerlingen de komende jaren. Voor de komende jaren zullen door deze leerlingendaling minder arbeidsplaatsen beschikbaar zijn. Het bevoegd gezag probeert zoveel mogelijk gedwongen ontslagen te voorkomen door gebruik te maken van onder meer bestaande (senioren)regelingen en projectgelden, maar gedwongen ontslag kan niet uitgesloten worden.

Meerjarenbegroting / Balans voor de komende jaren:

Pro forma balans Dantumadiel	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Immateriële vaste activa					
Materiële vaste activa	1.389.292	1.689.187	1.519.481	1.456.156	1.318.557
Financiële vaste activa	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
<i>Totale vaste activa</i>	<i>1.514.292</i>	<i>1.814.187</i>	<i>1.644.481</i>	<i>1.581.156</i>	<i>1.443.557</i>
Vorderingen	373.985	350.036	346.355	336.948	326.876
Liquide middelen	2.412.865	2.220.529	2.605.088	2.809.908	3.125.109
<i>Totale vlottende activa</i>	<i>2.786.850</i>	<i>2.570.565</i>	<i>2.951.443</i>	<i>3.146.856</i>	<i>3.451.985</i>
TOTALE ACTIVA	4.301.142	4.384.752	4.595.924	4.728.012	4.895.542
Algemene reserve	1.482.015	1.560.229	1.699.318	1.864.929	1.965.459
Bestemmingsreserve privaat	1.846.915	1.846.915	1.846.915	1.846.915	1.846.915
<i>Eigen Vermogen</i>	<i>3.328.930</i>	<i>3.407.144</i>	<i>3.546.233</i>	<i>3.711.844</i>	<i>3.812.374</i>
Voorzieningen	517.104	521.366	610.359	587.753	662.301
Langlopende schulden					
Kortlopende schulden	455.108	456.242	439.332	428.415	420.867
TOTAAL PASSIVA	4.301.142	4.384.752	4.595.924	4.728.012	4.895.542

Deze meerjarenbegroting is gebaseerd op de standaardindeling van de Regeling jaarverslaglegging onderwijs en omvat de cijfers van 2017 en de komende vier jaren.

Financieringsstructuur

De financieringsstructuur zal niet wezenlijk wijzigen. De vereniging is over 2017 en de komende jaren voldoende solvabel.

Huisvestingsbeleid

Het huisvestingsbeleid wordt, na op overeenstemming gericht overleg, vastgesteld door de gemeentelijke overheid. Voor de coördinatie van preventief en technisch onderhoud alsmede voor de ondersteuning bij de Lokaal Educatief Agenda is een dienstverleningscontract afgesloten met het Onderwijsbureau Meppel. In 2016 is een aanvang gemaakt met de Gemeente Dantumadiel om in Damwâld een nieuwe brede school te bewerkstelligen, onze scholen in Damwâld (De Bron en De Fontein) zullen naar verwachting worden samengevoegd op één locatie.

Mutaties van reserves en voorzieningen

Het eigen vermogen en de reserves zullen zich redelijk stabiel ontwikkelen; een lichte stijging zal naar verwachting worden gerealiseerd door kleine exploitatieresultaten.

De stand van de voorzieningen beweegt zich redelijk stabiel tussen 5,3 en 6,8 ton EURO.

De voorzieningen zijn toereikend voor onderhoud de komende jaren.

Exploitatie	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
BATEN					
Rijksbijdrage OCW	5.903.417	5.756.915	5.607.647	5.494.326	5.336.954
Overige overheidsbedragen en subsidies	21.999	7.281	0	0	0
Overige Baten	93.812	61.270	58.870	61.270	58.870
Totaal Baten	6.019.228	5.825.466	5.666.517	5.555.596	5.395.824
LASTEN					
Personele Lasten	4.641.455	4.460.785	4.261.273	4.164.695	4.092.096
Afschrijvingslasten	224.584	252.959	256.571	233.808	210.715
Huisvestingslasten	333.720	391.040	390.540	390.540	390.540
Overige Lasten	539.402	652.468	634.043	615.943	616.943
Totale lasten	5.739.161	5.757.252	5.542.427	5.404.986	5.310.294
RESULTAAT	280.067	68.214	124.090	150.610	85.530
Financiële baten/lasten	2.795	10.000	15.000	15.000	15.000
NETTO RESULTAAT	282.862	78.214	139.090	165.610	100.530

De meerjarenbegroting van Dantumadiel laat de komende jaren een positief resultaat zien.

De daling van de rijksbijdragen over de periode tot en met 2021 wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het dalende aantal leerlingen. Een aantal lasten bewegen mee met de ontwikkeling van het aantal leerlingen. Dit geldt in het bijzonder voor de personeelslasten, maar ook ten dele voor de overige lasten welke deels afhankelijk zijn van het aantal leerlingen. De huisvestingslasten bewegen niet vanzelfsprekend mee met de leerlingenaantallen.

Interne risicobeheersing en controlesystemen

Ieder kwartaal neemt het bevoegd gezag door middel van een managementrapportage de financiële stand van zaken door met de controller van het Onderwijsbureau Meppel. Indien nodig worden dan zaken bijgesteld en aanpassingen doorgevoerd. Ook spreekt de controller na het gesprek met het bevoegd gezag apart met alle schooldirecteuren over de realisering van de schoolbegroting tot dusver. De budgethouders wordt om commentaar gevraagd op sterk afwijkende posten en ook hier kunnen dan zaken worden bijgesteld c.q. aangepast.

Op deze wijze kan tijdig worden ingegrepen als zaken mis dreigen te gaan. Ook vergroot een dergelijk overleg het inzicht van betrokkenen in de geldstroom.

Er is een planning- en controlecyclus. Elk jaar wordt een meerjarenbegroting opgesteld. Hierin worden plannen, ontwikkelingen, beleid en de financiële gevolgen hiervan uitgewerkt.

Het plan en de begroting voor het eerstkomende jaar is taakstellend binnen de Vereniging. Periodiek worden de gerealiseerde cijfers en uitkomsten getoetst in relatie tot deze jaarbegroting, zoals hierboven is beschreven.

De jaarcijfers worden gecontroleerd door een externe accountant. Hiermede worden de jaarcijfers van de Vereniging qua betrouwbaarheid bevestigd.

Risico's en onzekerheden

Krimp van leerlingenaantallen

De verwachte terugloop van de leerlingen en de daarbij samenhangende lagere prognose van Rijksbijdragen heeft flinke impact op de formatie en heeft impact op bezetting/huisvesting op de scholen (verwachte leegstand van lokalen). Krimp noopt de vereniging tot bezuinigingsmaatregelen qua huisvestingskosten en tot inspanningen om te werken met een flexibele schil qua personeel.

Wet Werk en Zekerheid

De impact van de Wet Werk en Zekerheid op de Vereniging is het mogelijk uitbetalen van ontslagvergoedingen welke hoger zijn dan voorgaande jaren (voor 2017).

Onderzoek naar vormen van samenwerking

Gedurende 2018 zal worden onderzocht in hoeverre en in welke vorm de Vereniging kan samenwerken met naburige verenigingen en/of organisaties van christelijk basisonderwijs. Kwaliteit van onderwijs en beheersbare organisatiekosten op korte en lange termijn zijn hierin bepalend. Als samenwerkingspartner is vooralsnog gekozen voor PCBO Ferwerderadiel. Hiervoor zal een samenwerkingsovereenkomst worden voorbereid.

Rapportage toezichthoudend orgaan

Het bevoegd gezag werkt met een algemeen directeur met gedelegeerde taken en een stafbureau ter ondersteuning en advisering van de algemeen directeur over inhoudelijke en financiële beleidsvraagstukken. Het bevoegd gezag heeft een toezichthoudende rol en is formeel het eindverantwoordelijke orgaan naar de ledenvergadering. Zie ook hoofdstuk 2 ten aanzien van de totstandkoming van het toezichthoudend orgaan en de genomen besluiten. In het jaar 2017 vonden zes bestuursvergaderingen plaats.

Overzicht activiteiten toezichthouder

Activiteiten

Door de toezichthouder zijn taken gemandateerd aan de algemeen directeur (AD). De algemeen directeur heeft vanaf september de taken met betrekking tot de monitoring van de kwaliteit op alle scholen weer opgepakt.

Door de algemeen directeur zijn vanaf oktober verschillende activiteiten ondernomen, bijv. het regelmatig bezoeken van de directeuren van de scholen om gesprekken te voeren over de voortgang van de schoolontwikkelingen, de kwaliteit op de zwakke school monitoren en vervolgstappen initiëren, contacten over de scholen met de inspectie en de begeleiding van directeuren.

Vooruitblik 2018

Professionele Leergemeenschap

In 2016 is een start gemaakt binnen de Vereniging met een nauwere samenwerking en afstemming tussen de locaties. Dit zal plaatsvinden vanuit het beginsel: "centraal wat moet en decentraal wat kan". Het streven is om enerzijds de efficiency te bevorderen en anderzijds de "eigen" kleur van de locaties te behouden. De paraplu van dit proces is het werken binnen een "professionele leergemeenschap".

Dit is in 2017 voortgezet. Inmiddels worden er gezamenlijk scholingstrajecten uitgezet om de professionaliteit van de directeuren (en de intern begeleiders) te bevorderen.

Huisvesting

In 2016 is voor wat betreft de beoogde huisvesting in Damwâld gekozen voor het scenario van vervangende nieuwbouw, de locatie naast de sporthal. Op deze wijze wordt een optimale integratie bereikt. De bouw zal worden gestart in 2018.

Bijlage Jaarrekening 2017

PCBO Dantumadiel

Financieel jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

Toelichting op onderdelen van het jaarverslag	Pagina
Bestuursverslag	0
Financiële kengetallen	27
Jaarrekening	
Balans per 31 december 2017	28
Staat van baten en lasten over 2017	30
Kasstroomoverzicht	31
Toelichting behorende tot de jaarrekening:	32
Grondslagen	32
Toelichting op de balans per 31 december 2017	35
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	38
Gebeurtenissen na balansdatum	38
Model G, Overzicht doelsubsidies OCW	39
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2017	40
Overzicht verbonden partijen	43
Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	44
Bestemming van het resultaat	46
Gegevens over de rechtspersoon	47
Overige gegevens	
Controleverklaring	48

Financiële kengetallen

Aan de hand van de jaarrekening kunnen een aantal kengetallen en ratio's worden berekend die verder inzicht kunnen geven in de gevolgen van het gevoerde beleid over het boekjaar en waardoor het beeld uit de jaarrekening kan worden verduidelijkt.

<u>Kengetallen</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>
<u>Rentabiliteit</u> <i>Exploitatieresultaat in een percentage van de totale baten.</i> De rentabiliteit geeft aan in hoeverre de inkomsten en uitgaven van een instelling elkaar in evenwicht houden.	5%	2%
<u>Current ratio</u> <i>Verhouding vlottende activa en kortlopend vreemd vermogen.</i> Deze verhouding geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar korte termijnverplichtingen te voldoen. Een waarde tussen de 1,5 en 2 is goed. Ligt de waarde boven de 1,5 dan is de organisatie in staat aan haar korte termijnverplichtingen te voldoen.	6,12	4,61
<u>Solvabiliteit 1</u> <i>Eigen vermogen in percentage van het totale vermogen</i>	77,4%	76,6%
<u>Solvabiliteit 2</u> <i>Eigen vermogen plus voorzieningen / totale passiva</i> De solvabiliteit geeft aan in hoeverre de organisatie in staat is aan haar lange termijnverplichtingen te voldoen. 25% a 50% wordt als goed aangemerkt. Is de waarde hoger dan 25% (solvabiliteit 1) dan is de organisatie in staat om aan haar lange termijn verplichtingen te voldoen. Bij solvabiliteit 2 wordt door het ministerie van OCW een signaleringswaarde gehanteerd van 30%.	89,4%	87,4%
<u>Weerstandsvermogen</u> <i>(Eigen vermogen minus Materiele vaste activa) / Totale baten</i> Het weerstandsvermogen geeft de vrije vermogensbuffer aan voor het opvangen van calamiteiten. Een percentage tussen de 5 en 20 procent wordt gezien als voldoende buffer.	32,2%	28,0%
Aantal leerlingen per teldatum 1-10 (t-1)	1.060	1.098
Gemiddeld aantal FTE (exclusief vervanging)	58,25	56,80
<u>Personeelskosten per FTE</u>	79.686	80.077

A.1.1 Balans per 31 december 2017

(na verwerking resultaatbestemming)

1.	Activa	31 december 2017	31 december 2016
1.2	Materiële vaste activa	1.389.292	1.412.257
1.3	Financiële vaste activa	125.000	249.375
	Totaal vaste activa	1.514.292	1.661.632
1.5	Vorderingen	373.985	355.148
1.7	Liquide middelen	2.412.865	1.961.456
	Totaal vlottende activa	2.786.850	2.316.604
	Totaal activa	4.301.142	3.978.236

2.	Passiva	31 december 2017	31 december 2016
2.1	Eigen vermogen	3.328.930	3.046.068
2.2	Voorzieningen	517.104	429.590
2.4	Kortlopende schulden	455.108	502.578
	Totaal passiva	<u>4.301.142</u>	<u>3.978.236</u>

A.1.2 Staat van baten en lasten over 2017

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3. Baten			
3.1 Rijksbijdrage OCW	5.903.417	5.676.213	5.695.545
3.2 Overige overheidsbijdragen	21.999	11.767	17.014
3.5 Overige baten	93.812	67.860	124.010
Totaal baten	6.019.228	5.755.840	5.836.570
4. Lasten			
4.1 Personeelslasten	4.641.455	4.576.631	4.548.533
4.2 Afschrijvingen	224.584	227.570	230.522
4.3 Huisvestingslasten	333.720	381.040	383.706
4.4 Overige lasten	539.402	575.384	577.656
Totaal lasten	5.739.161	5.760.625	5.740.417
Saldo baten en lasten	280.066	4.785-	96.152
5 Financiële baten en lasten	2.795	8.000	16.282
Netto resultaat	282.862	3.215	112.434

A.1.3 Kasstroomoverzicht

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat voor financiële baten en lasten	280.066	96.152
<i>Aanpassingen voor:</i>		
- Afschrijvingen	224.584	230.522
- Mutaties voorzieningen	87.513	90.838
<i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>		
- Vorderingen	18.837-	43.947
- Kortlopende schulden	47.469-	24.398
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>525.858</u>	<u>485.857</u>
Ontvangen interest	<u>2.302</u>	<u>16.282</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	528.160	502.139
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
(Des)investeringen materiële vaste activa	201.620-	167.347-
(Des)investeringen financiële vaste activa	124.868	-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>76.752-</u>	<u>167.347-</u>
Mutatie liquide middelen	451.409	334.792
Beginstand liquide middelen	1.961.456	1.626.664
Mutatie liquide middelen	<u>451.409</u>	<u>334.792</u>
Eindstand liquide middelen	<u><u>2.412.865</u></u>	<u><u>1.961.456</u></u>

Toelichting behorende tot de jaarrekening:

Grondslagen

De activiteiten van PCBO Dantumadiel bestaan uit het geven van primair onderwijs.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is vastgesteld dat de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 Onderwijsinstellingen) van toepassing zijn, met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Voor zover niet anders is vermeld worden activa, voorzieningen en schulden opgenomen tegen de nominale waarde.

De genoemde bedragen, voorzover niet anders vermeld, zijn opgenomen in hele euro's.

Het kasstroomoverzicht is opgenomen volgens de indirecte methode. De toelichting vloeit voort uit de toelichting op de afzonderlijke posten in de jaarrekening en is daarom niet apart opgenomen.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het materieel vast actief.

Op grond wordt niet afgeschreven.

De activeringsgrens is: € 500,-

Het systeem van afschrijvingen is als volgt:

Gebouwen, bestaande uit:

- Gebouwen 3% en 5% van de aanschafwaarde

Inventaris en apparatuur, bestaande uit:

- Inventaris 10% en 5% van de aanschafwaarde
- ICT 25% en 10% van de aanschafwaarde
- Technische inventaris 5% van de aanschafwaarde

Overige vaste bedrijfsmiddelen, bestaande uit:

- Onderwijsleerpakket 13% van de aanschafwaarde

Financiële vaste activa

De leningen en vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. De onder de financiële vaste activa opgenomen obligaties worden, voorzover ze worden aangehouden tot het einde van de looptijd, gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde. Obligaties die niet tot het einde van de looptijd worden aangehouden, worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Aandelen worden gewaardeerd tegen marktwaarde.

Vorderingen

Bij eerste verwerking worden de vorderingen opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. De vorderingen worden verminderd met de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur. De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene reserve

De Algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van het bevoegd gezag en wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten die ontstaan uit het verschil tussen werkelijke baten en lasten.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve privaats is gevormd uit resultaten uit voorgaande jaren vanuit de private geldstromen en middels het private resultaat over het onderhavige boekjaar.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen ter zake van personeel en soortgelijke verplichtingen. Deze worden opgenomen tegen de berekende contante waarde. Een voorziening wordt eerst gevormd als voldaan is aan de vereisten terzake van het vormen van voorzieningen.

De voorziening duurzame inzetbaarheid wordt gevormd op basis van de ingediende verlofplanning van een personeelslid. Op basis van deze planning wordt het verlofsaldo bepaald. Dit saldo wordt contant gemaakt tegen het geldende discontopercentage. Tot op heden worden er nog maar zeer beperkt verlofplanningen gemaakt op basis van de regeling duurzame inzetbaarheid. De voorziening wordt pas opgenomen als de verplichting betrouwbaar is te schatten.

De voorziening onderhoud is gebaseerd op de onderhoudsplanning van de komende jaren. De dotatie is op basis van de planning berekend en gelijkmatig verdeeld over de jaren. Periodiek wordt de planning geactualiseerd. Jaarlijks wordt bekeken of de dotatie toereikend is.

De voorziening jubilea is opgenomen tegen de contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet. De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde.

Pensioenen

Er is één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling en wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Per ultimo boekjaar heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 101,5% (Beleidsdekkingsgraad). De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij ABP, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering" en heeft alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege toegekende (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en (gemeentelijke) overheidsbijdragen, alsmede de van derden toegekende overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Lasten

De lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Verliezen die hun oorsprong vinden in het boekjaar worden in aanmerking genomen zodra deze voorzienbaar zijn.

A.1.4 Toelichting op de balans per 31 december 2017

1. Activa

1.2 Materiële vaste activa

	Aanschaf- waarde per 31 december 2016	Afschrijvingen tot en met 31 december 2016	Boekwaarde per 31 december 2016	Mutaties 2017				Aanschaf- waarde per 31 december 2017	Afschrijvingen tot en met 31 december 2017	Boekwaarde per 31 december 2017
				Investeringen	Desinves- teringen	Afschrijvingen	Afschrijvingen desinvesteringen			
1.2.1 Gebouwen en terreinen	143.670	43.521-	100.149	-	-	6.552-	-	143.670	50.073-	93.597
1.2.2 Inventaris en apparatuur	3.042.577	1.879.084-	1.163.493	155.538	-	170.144-	-	3.198.114	2.049.228-	1.148.886
1.2.3 Overige vaste bedrijfs- middelen	594.463	445.848-	148.615	46.082	-	47.888-	-	640.544	493.736-	146.809
Materiële vaste activa	3.780.710	2.368.453-	1.412.257	201.620	-	224.584-	-	3.982.329	2.593.037-	1.389.292

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten Meubilair, Technisch inventaris en ICT middelen.

Onder overige vaste bedrijfsmiddelen vallen investeringen in onderwijsleerpakket en overige investeringen.

1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde per 31 december 2016	Mutaties 2017			Boekwaarde per 31 december 2017
		Investe- ringen	Desinves- teringen	Resultaat	
1.3.6 Effecten:					
Obligaties	249.375	-	124.375-	-	125.000
Totaal	249.375	-	124.375-	-	125.000

1.5 Vorderingen

	31 december 2017	31 december 2016
1.5.1 Debiteuren	1.852	5.506
1.5.2 Vorderingen OCW	282.568	287.726
De vordering OCW heeft betrekking op de overlopende posten vanuit de personele lumpsum, impulsgebieden en personeels- en arbeidsmarktbeleid.		
1.5.6 Overige overheden	12.274	-
1.5.7 Overige vorderingen	19.800	5.400
<i>Overige overlopende activa</i>	45.056	33.728
<i>Vervangingsfonds</i>	12.436	22.172
<i>Kruisposten</i>	1-	617
1.5.8 Overlopende activa	57.491	56.517
Totaal Vorderingen	373.985	355.149

De vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

1.7 Liquide middelen

	31 december 2017	31 december 2016
1.7.1 Kasmiddelen	1.463	837
1.7.2 Banken	2.411.402	1.864.754
1.7.3 Deposito's	-	95.864
	2.412.865	1.961.456

2.1 Eigen vermogen

	Boekwaarde per 31 december 2016	Mutaties 2017		Boekwaarde per 31 december 2017
		Bestemming resultaat	Overige mutaties	
2.1.1 Algemene reserve	1.207.947	274.068	-	1.482.015
2.1.3 Bestemmingsreserve privaat	1.838.120	8.794	-	1.846.915
	3.046.067	282.862	-	3.328.930

De bestemmingsreserve privaat is gevormd uit resultaten uit voorgaande jaren vanuit de private geldstromen.

2.2 Voorzieningen

	Boekwaarde per 31 december 2016	Mutaties 2017			Boekwaarde per 31 december 2017	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar	
		Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval				
2.2.1	Personeel	46.452	379	10.349-	-	36.482	1.496	34.986
	<i>Jubilea</i>	<i>46.452</i>	<i>379</i>	<i>10.349-</i>	<i>-</i>	<i>36.482</i>	<i>1.496</i>	<i>34.986</i>
2.2.3	Overige voorzieningen	383.138	111.700	14.217-	-	480.622	130.738	349.884
	<i>Onderhoud</i>	<i>383.138</i>	<i>111.700</i>	<i>14.217-</i>	<i>-</i>	<i>480.622</i>	<i>130.738</i>	<i>349.884</i>
		<u>429.590</u>	<u>112.079</u>	<u>24.566-</u>	<u>-</u>	<u>517.104</u>	<u>132.234</u>	<u>384.870</u>

2.4 Kortlopende schulden

		31 december 2017	31 december 2016
2.4.3	Crediteuren	59.082	124.993
2.4.7.1	<i>Loonheffing</i>	<i>140.252</i>	<i>165.797</i>
2.4.7.3	<i>Premies sociale verzekeringen</i>	<i>19.448</i>	<i>20.827</i>
2.4.7	Totaal belastingen en premies sociale verzekeringen	<u>159.700</u>	<u>186.624</u>
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen	46.705	38.329
2.4.9	Overige kortlopende schulden	3.432	4.092
2.4.10.5	<i>Overlopende passiva m.b.t. vakantiegeld</i>	<i>122.682</i>	<i>122.153</i>
2.4.10.8	<i>Overlopende passiva algemeen</i>	<i>63.507</i>	<i>26.387</i>
2.4.10	Totaal overlopende passiva	<u>186.189</u>	<u>148.539</u>
	Totaal kortlopende schulden	<u><u>455.108</u></u>	<u><u>502.578</u></u>

De kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

2.5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Er is een contract met Onderwijsbureau Meppel. Dit contract wordt periodiek verlengd.

CBS De Boustien is sinds april 2015 gehuisvest in De Brede School te Westereen. Daarvoor wordt maandelijks een gebruiksvergoeding betaald voor onbepaalde tijd. In 2017 bedroeg deze vergoeding € 81.000.

Schoonmaak wordt grotendeels in in eigen beheer uitgevoerd. Bij 1 school is een contract voor onbepaalde tijd afgesloten met Vitesse. De kosten bedragen in 2017 ongeveer € 24.000.

Voor energie is met Eneco een contract gesloten voor gaslevering. Dit contract eindigt op 31-12-2020. De kosten in 2017 zijn € 39.700.

Met DVEP is een contract afgesloten voor elektra. Ook dit contract eindigt op 31-12-2020. De kosten in 2017 waren circa € 26.100,-

Met Ricoh is een overeenkomst gesloten m.b.t. de copiers. Dit contract loopt tot 01-09-2019. De kosten bedragen € 35.000 in 2017.

Voor huur van een ruimte voor het stafbureau is een contract afgesloten met Stichting Arlanta. De kosten zijn €6.500 per jaar.

Met Schildersbedrijf Loonstra is een intentieovereenkomst afgesloten voor schilderwerk met bijhorende onderhoudswerkzaamheden van 2016 t/m 2025 voor een totaalbedrag van € 105.492.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

Model G, Overzicht doelsubsidies OCW

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule

De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking:

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Totaalbedrag toewijzing (€)	Ontvangen in 2017	Geheel uitgevoerd en afgerond	Nog niet geheel afgerond
Subsidie voor studieverlof			19.348	19.348		X
			<u>19.348</u>	<u>19.348</u>		

G2 Verantwoording van subsidies met verrekeningsclausule

G2-A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag toewijzing (€)	Ontvangen t/m 2016	Lasten t/m 2016	Stand begin 2017	Ontvangen in 2017	Lasten in 2017	Te verrekenen 31-12-17
N.v.t.			-	-	-	-	-	-	-
Aflopend			-	-	-	-	-	-	-

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Datum	Bedrag toewijzing (€)	Ontvangen t/m 2016	Lasten t/m 2016	Stand begin 2017	Ontvangen in 2017	Lasten in 2017	Stand ultimo 2017
N.v.t.			-	-	-	-	-	-	-
Doorlopend			-	-	-	-	-	-	-

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2017

3 Baten

3.1 Rijksbijdragen OCW

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3.1.1.1 Rijksbijdragen OCW	5.451.747	5.282.655	5.394.886
3.1.1.2 Niet geormerkte subsidies	222.059	181.946	156.439
Totaal rijksbijdragen via OCW	5.673.806	5.464.600	5.551.324
3.1.4 Rijksbijdragen via samenwerkingsverband	229.611	211.613	144.221
Totaal rijksbijdragen	5.903.417	5.676.213	5.695.545

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen en subsidies	5.545	1.410	3.505
3.2.2 Overige overheidsbijdragen	16.454	10.357	13.509
	21.999	11.767	17.014

3.5 Overige baten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3.5.1 Verhuur	17.857	12.720	8.600
3.5.5 Ouderbijdragen	71.349	53.490	76.971
3.5.6 Overig	4.606	1.650	38.439
	93.812	67.860	124.010

4.1 Personele lasten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.1.1.1 <i>Bruto lonen en salarissen</i>	3.049.868	3.210.535	3.240.524
4.1.1.2 <i>Sociale lasten</i>	619.330	651.956	678.974
4.1.1.3 <i>Pensioenlasten</i>	413.404	435.182	363.157
4.1.1 Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenen	4.082.601	4.297.672	4.282.654
4.1.2.1 <i>Dotaties personele voorzieningen</i>	379	10.000	10.938
4.1.2.2 <i>Personeel niet in loondienst</i>	488.534	200.143	333.933
4.1.2.3 <i>Overig</i>	194.230	246.109	205.480
4.1.2.4 <i>Scholing/opleiding</i>	164.431	82.750	68.093
4.1.2 Overige personele lasten	847.574	539.002	618.444
4.1.3 Af: Uitkeringen	288.721-	260.043-	352.565-
	<u>4.641.455</u>	<u>4.576.631</u>	<u>4.548.533</u>

	Realisatie 2017	Realisatie 2016
Gemiddeld aantal FTE (exclusief vervanging)	58	57

4.2 Afschrijvingen

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.2.2.1 Gebouwen	6.552	6.552	6.552
4.2.2.2 Inventaris en apparatuur	170.144	167.641	173.600
4.2.2.4 Onderwijsleerpakket	47.888	53.377	50.370
	<u>224.584</u>	<u>227.570</u>	<u>230.522</u>

4.3 Huisvestingslasten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.3.1 Huur	89.145	90.000	87.404
4.3.3 Onderhoud	17.327	20.250	26.247
4.3.4 Water en energie	69.043	74.350	71.901
4.3.5 Schoonmaakkosten	32.751	34.580	33.117
4.3.6 Heffingen	8.703	9.210	11.255
4.3.7 Dotaties overige onderhoudsvoorzieningen	111.700	145.000	143.972
4.3.8 Overige huisvestingslasten	5.052	7.650	9.810
	<u>333.720</u>	<u>381.040</u>	<u>383.706</u>

4.4 Overige lasten

		Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	279.893	260.286	299.488
4.4.2.1	<i>Inventaris en apparatuur</i>	<i>3.450</i>	<i>6.150</i>	<i>3.991</i>
4.4.2.2	<i>Leermiddelen</i>	<i>132.895</i>	<i>118.550</i>	<i>131.438</i>
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	136.345	124.700	135.429
4.4.4	Overig	123.163	190.398	142.739
		<u>539.402</u>	<u>575.384</u>	<u>577.656</u>
<i>Uitsplitsing</i>				
4.4.1.1	Honorarium onderzoek jaarrekening	6.002		5.225
	Accountantslasten	6.002		5.225

Flynth Audit heeft voor de controle van de jaarrekening een mantelcontract afgesloten met Onderwijsbureau Meppel. Als gevolg hiervan factureert Flynth Audit aan Onderwijsbureau Meppel en niet rechtstreeks aan de afzonderlijke schoolbesturen, welke bij Onderwijsbureau Meppel zijn aangesloten. Onderwijsbureau Meppel brengt voor haar totale dienstverlening aan de afzonderlijke schoolbesturen een all-in vergoeding in rekening. Hierin zijn de kosten voor de controle van de jaarrekening opgenomen. Het bedrag dat in de jaarrekening is toegelicht aangaande de controle van de jaarrekening is gebaseerd op een interne calculatie van het totale budget van Flynth Audit, welke gebaseerd is op de omvang van het schoolbestuur ten opzichte van het totaal.

5 Financiële baten en lasten

		Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
5.1	Rentebaten	2.302	8.000	16.282
5.3	Waardeveranderingen financiële vaste activa en effecten	493	-	-
		<u>2.795</u>	<u>8.000</u>	<u>16.282</u>

A.1.7

Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteit
Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO Friesland	Stichting	Gemeente Leeuwarden	4
Stichting Brede School De Westereen	Stichting	De Westereen, Gemeente Dantumadiel	3

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

A.1.8

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren die op PCBO Dantumadiel van toepassing is.

Op grond van de WNT regelgeving is de klasseindeling B van toepassing. Bij deze klasseindeling geldt voor 2017 een bezoldigingsmaximum van € 118.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1. BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen mét dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling (bedragen in €)

Naam	G. van Tol	T. Dag-Oosterhaven	T. Dag-Oosterhaven																	
Functiegegevens	Algemeen directeur	Algemeen directeur a.i.	Schooldirecteur																	
Aanvang en einde functievervulling 2017	4/9-31/12	1/1-31/8	1/9-31/12																	
Omvang dienstverband in FTE	0,585	1	1																	
Gewezen topfunctionaris j/n	n	n	j																	
(Fictieve) dienstbetrekking j/n	j	j	j																	
Bezoldiging																				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	14.702	53.209	26.934																	
Beloningen betaalbaar op termijn	2.417	7.708	3.855																	
Subtotaal	17.119	60.917	30.789																	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	22.506	78.559	39.441																	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag																				
Totaal bezoldiging	17.119	60.917	30.789																	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan																				
Gegevens 2016																				
Aanvang en einde functievervulling 2016		1/10-31/12																		
Omvang dienstverband 2016 in FTE		1																		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		21.721																		
Beloningen betaalbaar op termijn		2.196																		
Totaal bezoldiging 2016		23.917																		

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam	Functie											
W. van der Kooi	Voorzitter RvT (vanaf 20-06-2017)											
R. Hekstra	Lid RvT (vanaf 6-03-2017)											
S. Postma	Lid RvT (vanaf 19-06-2017)											
B. Damstra-Hoekstra	Lid RvT (vanaf 14-11-2017)											
W. Kamminga	Voorzitter RvT (tm 19-06-2017)											
J. van Deel	Secretaris RvT (tm 19-06-2017)											
G. Sikma	Penningmeester RvT (tm 14-11-2017)											

2. UITKERINGEN WEGENS BEËINDIGING DIENSTVERBAND AAN TOPFUNCTIONARISSEN MET OF ZONDER DIENSTBETREKKING (bedragen in €)

Er zijn geen uitkeringen voldaan wegens beëindiging van het dienstverband aan topfunctionarissen met en zonder dienstbetrekking.

3. OVERIGE RAPPORTAGEVERPLICHTINGEN OP GROND VAN DE WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Bestemming van het resultaat

Het voorstel voor de resultaatbestemming is als volgt:

- € 274.068 wordt toegevoegd aan de algemene reserve
- € 8.794 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve privaat

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Bovenschools management/College van bestuur:

- G. van Tol

Bestuur:

- W. van der Kooij
- R. Hekstra
- S. Postma
- B. Damstra - Hoekstra

Gegevens over de rechtspersoon

Algemene gegevens

Bestuursnummer	41039
Naam instelling	PCBO Dantumadiel
KvK-nummer	1083323
Statutaire zetel	Gemeente Dantumadiel
Adres	Altenastreek 66
Postadres	Postbus 203
Postcode	9100 AE
Plaats	Dokkum
Telefoon	0519-221702
E-mailadres	directie@pcbodantumadiel.nl
Website	www.pcbodantumadiel.nl
Contactpersoon	G. van Tol
Telefoon	0519-221702
E-mailadres	directie@pcbodantumadiel.nl

BRIN-nummers	05NJ	De Wynroas
	06SN	De Tarissing
	06TC	De Wel
	07JE	De Boustien
	08NT	De Bron
	09MP	De Fontein
	10YS	De Frissel

Overige gegevens

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Algemene Ledenvergadering van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel te gemeente Dantumadiel gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de Gemeente Dantumadiel, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de intern toezichthouder voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De intern toezichthouder is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de intern toezichthouder onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 19 juni 2018
Flynth Audit B.V.

Was getekend

drs. R.M. Janssen RA